Sfântul Nicodim Aghioritul ne învață: „Dacă cineva, fiind nedumerit, ar spune să păcatul celui ce se pocăieşte se iartă prin rugăciunea de iertare a duhovnicului - şi deci de ce acestuia nu i se îngăduie să se împărtăşească cu Sfintele Taine, odată ce a fost iertat şi îndreptat? - acestuia îi răspundem în trei chipuri:

1. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, însă nu de-a dreptul, ci socotind că el va împlini canonul şi va sta departe de Sfânta Împărtăşanie (fiindcă de aceea duhovnicul, înainte de iertare, îi hotărăşte canonul şi lipsirea de Sfintele Taine);

2. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, nu însă şi pedeapsa şi certarea pentru păcat, cu alte cuvinte canonul, în care se cuprinde şi îndepărtarea de la Sfânta Împărtăşanie. Fiindcă şi păcatul lui David s-a iertat cu adevărat de Dumnezeu - când Natan i-a spus: „Domnul a ridicat păcatul tău" - dar nu s-a iertat şi pedeapsa pentru păcatul lui, fiindcă, după această iertare, el a fost izgonit din împărăția sa de către fiul său Avesalom şi sabia nu s-a îndepărtat de casa lui şi alte nenumărate răutăți a pătimit, după cum însuşi Natan i le proorocise;

3. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, dar este nevoie ca păcătosul să fie pus la încercare şi, cu timpul, să fie întărit în Harul lui Dumnezeu".

ISBN: 978-973-0-06380-6

CUM SĂ NE SPOVEDIM ŞI SĂ NE ÎMPĂRTĂŞIM

cuvinte ale Sfinților Părinți:
Sfântul Nicodim Aghioritul,
Sfântul Dimitrie al Rostovului,
Sfântul Simeon Noul Teolog

- 2009 -

CUM SĂ NE SPOVEDIM ŞI SĂ NE ÎMPĂRTĂŞIM

cuvinte ale Sfinţilor Părinţi:

Sfântul Nicodim Aghioritul,
Sfântul Dimitrie al Rostovului,
Sfântul Simeon Noul Teolog

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfinţitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

- Petru Vodă, 2009 -

ISBN 978-973-0-06380-6

Cuvântul Sfântului Nicodim Aghioritul despre Taina Sfintei spovedanii

După cum, la rânduiala firii, Dumnezeu n-a purtat de grijă numai să fim sănătoşi în viaţa aceasta, ci să şi dobândim sănătatea cu osebite doctorii şi tămăduiri când ne vom îmbolnăvi trupeşte, în acelaşi chip, şi la rânduiala Darului, El n-a purtat de grijă numai ca să ne naştem a doua oară duhovniceşte, sănătoşi, prin Sfântul Botez, ci şi să dobândim sănătatea cea duhovnicească, când ne vom îmbolnăvi sufleteşte, cu o baie curăţitoare şi doctorie minunată. Şi aceasta nu este altceva decât Taina Sfintei Mărturisiri. (...)

Dar, o, nenorocire! Această baie curăţitoare şi minunată doctorie, adică mărturisirea cea folositoare de suflet, s-a făcut astăzi la creştini o Taină prea puţin folositoare! Căci, socotind că se curăţă în această baie, n-au ajuns nici măcar să se spele - după cum zice Solomon: *Fiul rău pe sine se judecă a fi drept şi de întinăciune nu s-a spălat* (Pilde 30, 13) - de vreme ce unii dintre dânşii sau nu se mărturisesc niciodată, sau se mărturisesc foarte rar, iubind, ticăloşii, mai bine să se tăvălească în noroiul păcatelor lor ca dobitoacele decât să alerge la această baie şi să se curețe. Alţii se mărturisesc, e adevărat, însă nu precum se cuvine, pentru că nu se spovedesc cu cea mai cuviincioasă cercetare a conştiinţei şi a păcatelor, nici cu zdrobirea şi umilinţa cea trebuincioasă, nici cu o voinţă hotărâtoare ca de aici înainte să nu mai păcătuiască, nici cu facerea canonului care se cuvine - că acestea toate alcătuiesc mărturisirea cea plăcută lui Dumnezeu.

Ci se mărturisesc fără de nici o cercetare, fără de nici o umilinţă, fără de hotărâre şi fără de împlinirea canonului, mai pe scurt spus, se spovedesc numai pentru obicei, poate pentru că vine Paştele, sau Naşterea lui Hristos, sau Botezul. Şi aşa, în acest chip rău mărturisindu-se, ticăloşii, se batjocoresc cu adevărat şi foarte se păgubesc. De aceea, noi ne întristăm pentru o atât de mare pagubă şi înşelare a fraţilor noştri creştini, încât ne-am nevoit ca să adunăm de la mulţi dascăli această scurtă sfătuire către cel ce se pocăieşte şi cu aceasta să-i îndemnăm pe păcătoşii ce se mărturisesc să se mărturisească mai des; iar celor de se mărturisesc rău, să le tâlcuim şi să-i facem să cunoască a se mărturisi cum se cuvine, pentru ca mărturisirea lor să fie plăcută lui Dumnezeu şi folositoare şi, ca urmare, să fie adeverită şi fără de îndoială iertarea păcatelor lor, care se dă de la Dumnezeu prin preotul duhovnic. (...)

Mărturisirea trebuie să se facă la cei mai iscusiţi duhovnici

Întâi, cercetează şi află care este cel mai iscusit duhovnic între ceilalţi. Pentru că marele Vasile spune (în hotărârea pe scurt 229): „După cum oamenii nu-şi arată unul altuia suferinţele şi rănile trupului, ci le dezvăluie doctorilor încercaţi care ştiu să le lecuiască, aşa şi păcatele se cade să fie înfăţişate nu oricui, ci acelora care pot să le tămăduiască".

Cum să-şi cerceteze cineva cugetul său

În al doilea rând, după cum stai şi socoteşti cu câţi bani eşti păgubit în neguţătoria pe care o faci, tot aşa adună-te şi tu, frate, deoparte, şi înainte să mergi la un asemenea duhovnic, vreme de două sau trei săptămâni, mai cu seamă la începutul celor patru posturi ale anului şezi în mare linişte, şi plecându-ţi capul, cercetează în cugetul tău ceea ce Filon Iudeul numeşte judecata cugetului. Şi să nu te faci apărător, ci judecător al păcatelor tale, cum spune Sfinţitul Augustin. Socoteşte şi tu, precum Iezechia, toată vremea trecută a vieţii tale, cu mâhnire şi amărăciune în sufletul tău: *Sfârşi-voi firul vieţii mele aducându-mi aminte de amărăciunea sufletului meu!* (Isaia 38, 15); sau măcar socoteşte, după ce te-ai mărturisit, câte păcate ai săvârşit; cu fapta, cu vorba şi încuviinţarea gândurilor. Numără lunile; apoi, de la luni, treci la săptămâni, şi de la săptămâni la zile. Adu-ţi aminte de oamenii cu care ai păcătuit şi de locurile unde ai păcătuit şi gândeşte-te cu grijă, ca să afli fiecare păcat al tău.

Deoarece oamenii astăzi fie că se lasă greu când e vorba să-şi facă o asemenea cercetare amănunţită a cugetului lor, fie că uită şi nu pot să-şi amintească păcatele, iată, frate, că ţi-am aşternut pe hârtie, în „Învăţătura către duhovnic", păcatele de moarte, păcatele ce se iartă şi păcatele care se trec cu vederea. Ţi-am înfăţişat acolo şi cele zece porunci şi cine sunt cei ce greşesc la fiecare din acestea, ca să te despovărăm de această greutate şi să te facem să-ţi aminteşti cu uşurinţă păcatele tale. Deci caută acolo şi, cercetând, adu-ţi aminte care păcate din cele ce se află acolo le-ai săvârşit, ca să le mărturiseşti. (...)

Cum trebuie să se mărturisească păcătosul

După ce te vei fi gândit în acest chip la păcatele tale, frate al meu păcătos, şi te vei fi pregătit

cu această zdrobire a inimii şi îngrijorare, mergi atunci la acel iscusit duhovnic de care am vorbit. Dacă ştii carte, însemnează-ţi, frate, păcatele şi pe hârtie, ca să nu le uiţi. (...)

Ce este mărturisirea?

Mărturisirea este o înfăţişare, de bunăvoie, prin grai, a faptelor rele, ca şi a vorbelor şi a gândurilor. Ea este smerită, învinuindu-se pe sine, este dreaptă, fără ruşinare, hotărâtă, şi se face către un duhovnic legiuit.

Mărturisirea trebuie făcută de bunăvoie

Aşadar, şi tu, frate:

1. Trebuie să mărturiseşti, cu însăşi gura ta toate faptele tale cele rele, toate vorbele tale rele şi toate gândurile tale rele. Am zis să-ţi spui păcatele cu însăşi gura ta deoarece, chiar dacă le-ai avea scrise ca să nu le uiţi, totuşi ai datoria să le citeşti tu însuţi duhovnicului tău.

Mărturisirea trebuie să fie smerită

2. Trebuie să te mărturiseşti cu smerenie, cu multă umilinţă şi cu inima zdrobită - precum şi-a mărturisit femeia desfrânată păcatele ei, precum cananeanca şi precum se ruga vameşul - pentru ca Dumnezeu să primească mărturisirea ta şi să-ţi dea iertarea păcatelor. Fiindcă *inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi* (Psalmi 50, 18). Această smerenie şi umilinţă trebuie să o arăţi încă şi atunci când te mustră duhovnicul pentru vreun păcat al tău, păstrând tăcerea şi fără să te mânii, şi nici tăindu-i vorba, ci primind dojana cu bucurie, ca şi când ţi-ar face-o Însuşi Dumnezeu. (...)

Mărturisirea trebuie să fie spre învinovăţirea ta

3. Când te mărturiseşti nu trebuie să învinovăţeşti pe unul sau pe altul, spunând că ei au fost pricina de ai păcătuit, după cum Adam a dat vina pe Eva şi Eva pe şarpe. Nu! Tu să nu faci aşa! Ci să te învinovăţeşti numai şi numai pe tine şi voinţa ta cea ticăloasă. „Dacă vrei să învinovăţeşti pe cineva - îţi spune dumnezeiescul Gură de Aur (Omilia 51 la Matei) - învinovăţeşte-te pe tine!" Şi alcătuitorul Pildelor spune: *Drept este cel ce se învinovăţeşte pe sine* (Pilde 18, 17). „Pe sine" zice, şi nu „pe alţii". Pentru ca nu cumva, căutând să-şi împuţineze cu mărturisirea păcatele sale, să şi le sporească, adăugând şi învinovăţirea. (...)

Mărturisirea trebuie să fie dreaptă

4. Trebuie să te mărturiseşti întru adevărul şi dreptatea inimii tale, arătându-ţi toate păcatele, aşa cum le-ai săvârşit, cu toate împrejurările: locul, persoana, pricina, numărul păcatelor şi felul lor. (Vezi capitolul V al „Învăţăturii către Duhovnic", despre împrejurări. Numai că numele persoanelor cu care ai păcătuit nu trebuie să le arăţi.) Mărturiseşte-ţi păcatele fără să adaugi sau să scazi ceva, fără să spui jumătate din păcatele tale unui duhovnic şi jumătatea cealaltă altuia, cum fac unii vicleni. Să nu le spui cu cine ştie ce cuvinte meşteşugite, - cu care în acelaşi timp să-ţi ascunzi păcatele, cu scopul să-ţi micşorezi ruşinea - ci să le mărturiseşti simplu şi drept, cu inimă fără vicleşug, şi adevărat. (...)

Mărturisirea trebuie făcută fără să te ruşinezi

5. Trebuie să te mărturiseşti fără să te ruşinezi, fiindcă ruşinea pe care o capeţi când te mărturiseşti îţi aduce slavă şi har de la Dumnezeu,

potrivit cu Isus Sirah: *Este ruşine care aduce păcate şi este ruşine care aduce mărire şi har* (Isus Sirah 4, 23). Ruşinea aceasta te face să scapi de ruşinea ce va să fie în ziua înfricoşată a Judecăţii, potrivit cu Scărarul (Cuvântul IV): „Nu nesocoti mărturisirea păcatului tău, pentru ca, prin ruşinea de aici, să scapi de ruşinea de dincolo!"

De ce te ruşinezi, păcătosule? Când săvârşeşti păcatul nu te ruşinezi, şi acum, când cauţi să te scapi de el, te ruşinezi? O, nebunule! Tu nu ştii că ruşinea aceasta este de la diavolul, care, atunci când faci păcatul, îţi dă îndrăzneală şi neruşinare, iar când îl mărturiseşti îţi dă frică şi ruşine? Aşa dă mărturie Sfântul Ioan Gură de Aur: „Două sunt acestea: păcatul şi pocăinţa: în păcat - ruşine şi batjocură; în pocăinţă - laudă şi îndrăzneală. Dar satana răstoarnă rânduiala şi dă la păcat îndrăzneală, şi la pocăinţă ruşine. Tu însă să nu i te încrezi!" (Cuvântul pentru mărturisire). (...)

Păcatele trebuie să fie arătate, fie aici, fie dincolo.

6. Una din două: sau aici, jos, trebuie să-ţi arăţi păcatele tale, frate, către duhovnicul; sau, dincolo, înfricoşatul Judecător le va da în vileag înaintea tuturor îngerilor şi oamenilor, cu mare mustrare pentru tine. *Mustra-te-voi şi voi pune înaintea feţei tale păcatele tale* (Psalmi 49, 22). Ce zic, judecător? Înseşi păcatele tale nemărturisite te vor mustra atunci şi te vor da în vileag, la acel Scaun de judecată a toată lumea. *Lepădarea ta de credinţă te va pedepsi şi răutatea ta te va mustra* (Ieremia 2, 19). Vezi şi pe dumnezeiescul Ioan Gură de Aur care zice: „Acolo le vom vedea (greşelile noastre),

în faţa ochilor, goale şi descoperite, şi vom plânge acolo şi va fi în zadar!" Vezi şi mărturia marelui Vasile, că vom vedea atunci păcatele noastre, pe fiecare cum s-a săvârşit (în al optulea capitol al „Învăţăturii către Duhovnic").

Dacă cumva vreun singur păcat va rămâne nemărturisit, rămân neiertate şi celelalte.

Dacă vei mărturisi toate păcatele tale, dar vei ascunde, de ruşine, numai unul singur, află că nu numai păcatele pe care le-ai mărturisit rămân neiertate, dar îţi mai adaugi ţie, pe deasupra, şi un alt mare păcat, al pângăririi celor sfinte, pentru această tăinuire, după cum spune, în „Cartea cea pentru mărturisire", Patriarhul Hrisant al Ierusalimului. Vezi şi în „Mântuirea păcătoşilor", unde se arată că o femeie, deşi şi-a mărturisit toate celelalte păcate la un cucernic duhovnic, nu şi-a mărturisit un mare păcat al ei, iar un frate slujitor al duhovnicului a văzut cum ieşea din gura ei câte un şarpe pentru fiecare păcat mărturisit. Iar la urmă de tot, a văzut un şarpe mare cum şi-a scos de trei ori capul afară din gura femeii, apoi iarăşi l-a tras înăuntru şi nu l-a mai scos. Pentru aceasta, toţi ceilalţi şerpi care ieşiseră mai înainte s-au întors iarăşi şi au intrat în gura ei. După moartea sa, acea nenorocită s-a arătat şezând pe un înfricoşat balaur şi i-a spus duhovnicului ei şi fratelui că a fost pedepsită fiindcă nu şi-a mărturisit acel păcat. De aceea, şi un oarecare dascăl te sfătuieşte cu înţelepciune că, dacă vrei să biruieşti pe diavolul care îţi aduce ruşinea, spune, mai înainte de toate celelalte, acel păcat de care te ruşinezi mai mult.

Mărturisirea se cuvine să fie plină de hotărâre

7. Trebuie să te mărturiseşti cu hotărâre, adică să arăţi înaintea duhovnicului o hotărâre temeinică şi statornică cum că vrei mai bine să mori de mii de ori, decât să mai păcătuieşti cu voia ta, având ajutorul harului dumnezeiesc. Fiindcă, dacă nu iei o asemenea hotărâre în inima ta, puţin îţi va folosi zdrobirea inimii şi îngrijorarea şi pocăinţa, cum spun îndeobşte toţi dascălii Bisericii. (...) Citim la Pateric că un părinte a văzut sufletele coborând în iad cum cade zăpada pe pământ în mijlocul iernii. Şi oare de ce aceasta? Nu pentru că nu se mărturisesc creştinii, ci fiindcă nu se mărturisesc bine, cu hotărârea de a nu mai păcătui; fiindcă nu-şi sfâşie inima cu o durere adevărată, pentru o îndreptare hotărâtă, ci îşi sfâşie numai veşmintele, după cuvântul Proorocului, cu o mincinoasă şi prefăcută durere. *Sfâşiaţi inimile, şi nu hainele voastre!* (Ioil 2, 13). (...)

Întreaga ta pocăinţă înseamnă să te hotărăşti să-ţi schimbi viaţa. Să nu spui: „Dacă am să pot, am să mă îndrept"! sau: „Am voit să nu păcătuiesc"! Ci aşa să spui: „Hotărăsc să mă îndrept! Vreau de astăzi - cu voinţă puternică, neschimbată şi hotărâtă - să nu mai păcătuiesc, după cum nu vreau să beau vreodată un pahar cu otravă, după cum nu vreau vreodată să mă prăbuşesc într-o prăpastie şi după cum nu vreau vreodată să mă omor". (...)

Se cuvine să însemn aici că se face şi o a doua mărturisire a propriilor păcate, pentru trei pricini: 1) dacă cineva nu-şi mărturiseşte păcatele cu împrejurările şi cu pregătirea cuviincioasă, cu întristarea şi hotărârea de a nu mai greşi şi cu împlinirea canonului; 2) dacă nu s-a îndreptat şi nu s-a canonisit cum trebuie de duhovnic; şi 3) (după Simeon al Tesalonicului, întrebarea 24) dacă - odată ce a căzut din nou în aceleaşi păcate sau într-altele, care sunt urmare a celor dintâi - spune, odată cu păcatele din urmă, şi pe cele dintâi, socotite ca nişte rădăcini şi pricini ale celor din urmă, sau pentru o mai mare zdrobire a inimii şi smerenie.

Scris este în cartea ce se cheamă „Învăţătură pentru cel ce se pocăieşte", că este un lucru foarte folositor dacă îşi face cineva şi o mărturisire cuprinzătoare şi de obşte a tuturor păcatelor pe care le-a săvârşit în întreaga sa viaţă, după cum fac cei ce vor să se preoţească şi cei ce sunt în primejdie de moarte, măcar o dată pe an şi mai ales, dacă se întâmplă să mergi la un nou duhovnic. (...)

Ce este împlinirea canonului

După mărturisire, urmează a treia parte a pocăinţei, adică facerea canonului dat de duhovnic, care este o împlinire prin fapte a canonisirii, după cum o hotărăşte Gavriil al Filadelfiei, în cartea lui despre Taine. Aşadar şi tu, frate al meu păcătos, eşti dator să primeşti cu mare bucurie canonul pe care ţi-l va da duhovnicul, fie că e vorba de post, de plecări ale genunchilor, de milostenie, sau de altceva. Şi, înainte de toate, să primeşti din tot sufletul îndepărtarea de la împărtăşire, atâţia ani cât va hotărî el. Fiindcă cu această mică pedeapsă îmblânzeşti marea urgie pe care o are Dumnezeu împotriva ta. Cu acest canon trecător, scapi de canonul cel veşnic al iadului (...).

Cel ce se pocăieşte se cuvine să ceară de la sine un canon mai greu

Dacă, din întâmplare, duhovnicul tău vrea să-ţi dea canon uşor, atunci tu, din dragostea pentru Dumnezeu, trebuie să-l rogi să-ţi dea canon mai greu (cum fac mulţi care se pocăiesc cu osârdie), ca să îmblânzeşti mai vârtos, prin acest canon vremelnic, dumnezeiasca dreptate şi să te încredinţezi mai bine că Dumnezeu te-a iertat de pedeapsa cea veşnică pe care ai fi căpătat-o pentru păcat.

Păcătosul trebuie să-şi capete canonul fie aici, în chip vremelnic, fie dincolo, pe veci

Frate, să alegi una din două: ori să primeşti aici, în chip vremelnic, canonul păcatelor tale; ori acolo, pentru vecie. Dacă-l primeşti aici, atunci scapi de cel de acolo; iar dacă nu-l primeşti aici, atunci negreşit ai să-l capeţi dincolo, dar va fi pe vecie. După cum scrie şi Gavriil al Filadelfiei, în cartea sa despre Taine „Cel ce nu s-a supus (canoanelor) aici, trebuie să fie trimis la scaunul de judecată de dincolo şi va da socoteală de nelegiuirile pe care le-a săvârşit, ca unul ce a încălcat aşezămintele Sfintei Biserici".

Cel ce se pocăieşte trebuie să se îndepărteze de la Sfânta Împărtăşanie

Mai presus de toate, îţi spunem, frate, că trebuie fără greş să stai departe de Sfânta Împărtăşanie atâţia ani câţi îţi va hotărî duhovnicul, pentru că această îndepărtare este o canonisire a canonisirilor, trebuincioasă şi alcătuind adevărata pocăinţă. Fiindcă, dacă vei cuteza să te împărtăşeşti în aceşti ani, vei ajunge un al doilea Iuda. Şi, dacă vei sili pe duhovnic să te ierte, tu nu vei mai fi un om care se pocăieşte, ci un asupritor şi un tiran care sileşte legile dumnezeieşti şi canoanele Sfintelor Sinoade ale Bisericii şi ale Părinţilor.

Pentru aceasta, Dumnezeiasca Împărtăşanie îţi va fi ţie nu pentru iertare, ci pentru o mai mare osândă şi pedeapsă. Şi, ca să înţelegi mai bine acest lucru, înţelege din pilda aceasta: după cum omul care are răni pe trup merge şi le arată doctorului şi primeşte de la el porunca cum să ia cutare doctorie pentru răni şi să nu bea vin sau să nu mănânce cutare mâncare, pentru că altfel rănile nu i se vindecă, tot aşa şi tu, frate al meu, porţi răni nevăzute în sufletul tău, adică anumite păcate. Ai mers şi le-ai arătat duhovnicului, adică te-ai mărturisit, iar duhovnicul a hotărât să foloseşti o anumită doctorie pentru păcatele tale, canonul adică: hrană uscată, plecarea genunchilor, milostenie, rugăciuni şi celelalte. Pe lângă acestea, ţi-a prescris să nu bei şi să nu mănânci cutare mâncare, adică să nu te împărtăşeşti cu Dumnezeieştile Taine. Aşadar, dacă nu-i vei da ascultare duhovnicului (mai adevărat Canoanelor Sfinţilor Părinţi[1], n. n.) rănile şi păcatele tale nu se vor vindeca, ba vor ajunge mai cumplite şi mai întinse. Dar ce zic eu că nu se vindecă? Ţi se trage încă şi moartea, sufletească şi trupească, cum spune dumnezeiescul Pavel: *De aceea, mulţi dintre voi sunt neputincioşi şi bolnavi şi mulţi au murit* (1 Corinteni 11, 30). Adică, deoarece se împărtăşesc fiind nevrednici, unii mor sufleteşte şi ajung neputincioşi şi bolnavi şi mulţi dintre ei încetează din viaţă.

Dacă cineva, fiind nedumerit, ar spune că păcatul celui ce se pocăieşte se iartă prin rugă-

ciunea de iertare a duhovnicului - şi deci de ce acestuia nu i se îngăduie să se împărtăşească cu Sfintele Taine, odată ce a fost iertat şi îndreptat? - acestuia îi răspundem în trei chipuri: 1. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, însă nu de-a dreptul, ci socotind că el va împlini canonul şi va sta departe de Sfânta Împărtăşanie (fiindcă de aceea duhovnicul, înainte de iertare, îi hotărăşte canonul şi lipsirea de Sfintele Taine); 2. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, nu însă şi pedeapsa şi certarea pentru păcat, cu alte cuvinte canonul, în care se cuprinde şi îndepărtarea de la Sfânta Împărtăşanie. Fiindcă şi păcatul lui David s-a iertat cu adevărat de Dumnezeu - când Natan i-a spus: „Domnul a ridicat păcatul tău" - dar nu s-a iertat şi pedeapsa pentru păcatul lui, fiindcă, după această iertare, el a fost izgonit din împărăţia sa de către fiul său Avesalom şi sabia nu s-a îndepărtat de casa lui şi alte nenumărate răutăţi a pătimit, după cum însuşi Natan i le proorocise; 3. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, dar este nevoie ca păcătosul să fie pus la încercare şi, cu timpul, să fie întărit în harul lui Dumnezeu.

În sfârşit, îţi spunem, frate, că acel canon pe care ţi-l va da duhovnicul (după Canoanele Sfinţilor Părinţi n. n.) trebuie să-l împlineşti cât mai repede cu putinţă, adică câtă vreme te afli în harul lui Dumnezeu şi să nu amâni, fiindcă nu ştii ce ţi se va întâmpla mâine: *Că nu ştii la ce poate da naştere ziua de mâine* (Pildele lui Solomon 27, 1).

Cum să se păzească păcătosul după mărturisire

Iar după ce te-ai mărturisit şi ţi-ai primit

canonul de la duhovnicul tău, pentru ca să te păzeşti să nu cazi din nou în acelaşi păcat sau în altele, foloseşte-te de aceste cinci povăţuiri, ca de nişte leacuri care să te păzească:

Întâia păzire: aducerea aminte de păcatele făcute. (...) Dacă tu vei scrie şi îţi vei aminti de păcatele tale, dumnezeiescul Gură de Aur te încredinţează că Dumnezeu le va şterge şi ţi le va ierta. Iar dacă tu le vei şterge de unde le-ai scris şi le vei uita, atunci le va scrie Dumnezeu şi-Şi va aminti de ele. Şi iarăşi spune acelaşi: „Căci nu este nici un alt leac pentru iertarea păcatelor precum neîncetata aducere aminte şi necurmata lor osândire". (Cuvântul II cum că spre folos este că proorociile nu sunt limpezi).

Sfântul Marcu Pustnicul te sfătuieşte însă ca, atunci când îţi mărturiseşti lui Dumnezeu păcatele tale, să nu-ţi aminteşti de ele după felul lor, deci să nu-ţi aminteşti împrejurările şi feţele oamenilor cu care ai păcătuit. Deoarece, fiind tu încă împătimit şi iubitor de plăceri, s-ar putea să pofteşti iarăşi la ele şi să te tulburi; sau, aducându-ţi aminte cu durere de ele după chipul lor, să cazi în deznădejde. Mai cu seamă să te fereşti când este vorba de păcatele trupeşti şi murdare pe care le-ai săvârşit: deci să nu-ţi aduci în minte împrejurările şi oamenii cu care ai păcătuit, fiindcă îţi întinezi mintea. Să-ţi aminteşti doar că eşti păcătos şi că ai săvârşit multe păcate cu care ai mâniat pe Dumnezeu.

A doua păzire: să fugi de pricinile păcatului. A doua păzire foloseşte-o ca să fugi de pricinile păcatului, fiindcă aceleaşi pricini aduc întotdeauna

şi aceleaşi urmări. Fugi, dar, frate, de priveliştile cele rele, de vorbirea şi întovărăşirea cu cei fără de rânduială şi, mai cu seamă, să fugi de vorbirea şi prietenia cu oamenii aceia cu care ai păcătuit trupeşte. (...)

A treia pázire: mărturisirea deasă aduce cinci lucruri bune. De a treia pázire foloseşte-te, spovedindu-te des, aşa încât, dacă este cu putinţă, să alergi îndată la duhovnic ori de câte ori vei săvârşi un păcat cât de mic, care se iartă, nu doar când vei săvârşi un păcat mare şi de moarte. Fiindcă, după cum rănile care sunt arătate doctorului nu se măresc, tot aşa şi păcatele mici, când sunt mărturisite, nu sporesc, după cuvântul Scărarului: „Vânătăile care sunt date la iveală nu se vor înrăutăţi, ci se vor tămădui" (Cuvântul IV pentru ascultare). (...).

Întâiul folos al mărturisirii dese: după cum copacii care se răsădesc des nu pot să prindă rădăcini adânci în pământ, tot aşa şi deasa mărturisire nu lasă obiceiurile şi deprinderile rele ale păcatului să capete rădăcini adânci în inima celui ce se spovedeşte des. (...)

Al doilea folos al mărturisirii dese: cine se spovedeşte des are mare uşurinţă în a-şi cerceta cu amănunţime cugetul şi a-şi afla numărul păcatelor sale, deoarece, uşurându-se neîncetat de mulţimea păcatelor prin deasa mărturisire, acestea rămân tot mai puţine. Pentru aceasta poate şi el să le găsească mai lesne şi să şi le amintească. Iar cel care nu se mărturiseşte des, datorită numărului mare de păcate care se îngrămădesc asupra lui, nu poate nici să le afle cu amănunţime şi nici să şi le amintească; ci, de multe ori, uită multele şi grelele păcate ale sale care, dacă rămân nemărturisite, rămân prin urmare şi neiertate. Pentru aceea, diavolul are să i le amintească în ceasul morţii sale, şi atât de mult îl va strâmtora, încât îl vor trece sudorile morţii şi va plânge cu amar, sărmanul, dar fără nici un folos, fiindcă atunci nu mai poate să le mărturisească.

Al treilea folos al mărturisirii dese: cel ce se mărturiseşte des, chiar de va săvârşi vreodată un păcat de moarte, îndată însă, după ce s-a mărturisit, intră în harul lui Dumnezeu, şi câte fapte bune va face, îl vor învrednici de viaţa cea veşnică. Iar cel ce nu se mărturiseşte des, dacă - să zicem - săvârşeşte şi el acelaşi păcat de moarte şi nu aleargă neîntârziat să se spovedească, câtă vreme rămâne nespovedit, nu numai că este lipsit de harul lui Dumnezeu, dar şi lucrurile bune pe care le face de la sine - posturi, privegheri, metanii mari şi altele asemenea - nu-i sunt vrednice pentru a-i câştiga plată şi viaţă veşnică, pentru că sunt lipsite de harul lui Dumnezeu, care este începutul şi temelia tuturor faptelor care duc la mântuire. (Vezi şi capitolul X al „Învăţăturii către Duhovnic")

Al patrulea folos al mărturisirii dese: cel ce se mărturiseşte des este mai încredinţat că moartea îl va afla în harul lui Dumnezeu şi că astfel va fi mântuit. (...)

Al cincilea folos al mărturisirii dese: al cincilea folos pe care îl pricinuieşte deasa mărturisire este că îi împiedică şi-i înfrânează pe oameni de la păcat. Fiindcă cel ce se mărturiseşte des, când îşi aminteşte că peste puţine zile are să se spovedeas-

că, chiar dacă își are gândul la păcat, se oprește numaidecât, socotind rușinea pe care o va simți când se va mărturisi și dojana pe care o va auzi de la duhovnic.

A patra păzire: aducerea aminte a lucrurilor celor de apoi. Folosește cea de a patra păzire, frate, ca să-ți amintești de cele de la sfârșitul vieții tale, adică să cugeți necontenit la moartea ta, la Înfricoșata Judecată a lui Dumnezeu, la pedeapsa cea veșnică și la veșnica desfătare a Raiului. Fiindcă aducerea aminte și teama de acestea patru se face întru tine ca un frâu puternic, care nu te lasă să păcătuiești. După cum grăiește Duhul Sfânt, prin Isus Sirah: *În tot ce faci, adu-ți aminte de sfârșitul tău, și nu vei păcătui niciodată* (Isus Sirah 7, 38). (...)

De voiești să nu păcătuiești, frate al meu, pune înaintea ta toate felurile înfricoșate de pedeapsă pe care le-a aflat dreptatea lui Dumnezeu ca să pedepsească păcatul, adică necurmata lipsire de Dumnezeu, întunericul cel mai din afară, focul cel nestins, viermele cel neadormit, străfundul cel prea rece, plânsul cel nemângâiat, scrâșnirea dinților și celelalte cazne nenumărate și felurite. Și, mai presus de toate, că te vei găsi pururea întovărășit cu înșiși acei diavoli, dușmanii tăi, pe care îi urăști atât de mult, pentru că ți-au pricinuit atâtea suferințe. Lucru care este mai cumplit decât celelalte feluri de pedeapsă - potrivit cu Sfântul Maxim. Căci - în cuvântul de sfătuire către Gheorghe, Eparhul Africii - acesta spune următoarele: „Și, ceea ce este mai jalnic între toate și mai greu de spus cu adevărat - lucru pe care nu pot măcar să-l grăiesc, cu atât mai mult să-l îndur (izbăvește-ne,

Hristoase, și scapă-ne de această durere!): despărțirea de Dumnezeu și de Sfintele Sale Puteri și viețuirea laolaltă cu diavolul și dracii săi vicleni, care va ține o veșnicie! Și cea mai grea și mai cumplită dintre pedepse este să stea de-a pururi împreună cei ce urăsc cu cei ce sunt urâți". Apoi, ține minte că toate aceste suferințe vor fi pedeapsă păcătoșilor nu pentru o sută de mii de ani, nu pentru o mie de milioane de ani, ci în vecii vecilor, fără nădejdea că li se va mai pune capăt vreodată.

Așadar, așa să-ți vorbești în tine însuți: Dacă eu nu pot să rabd durerea pricinuită de un os al meu când iese din locul lui, cum voi răbda, nefericitul de mine, îndepărtarea veșnică de Dumnezeu, Care este tot ce e mai lăuntric în ființa mea? Dacă eu nu pot îndura să fiu aruncat doar pentru un ceas într-un cuptor, chiar dacă mai înainte m-aș fi bucurat de toate plăcerile lumii, cum voi suferi să mă aflu pe vecie în cuptorul acela al focului nestins? Blestemat să fii, păcatule, care mă stânjenești! Nu, nu te voi săvârși! Și cum, pentru o singură și măruntă plăcere, să dobândesc o veșnicie de suferințe și să plâng nemângâiat, ca un smintit, precum acel Ionatan: *Doar am gustat puțină miere cu vârful toiagului pe care îl aveam în mână, și, iată, trebuie să mor!* (1 Regi 14, 43).

A cincea păzire: cunoașterea păcatului. Folosește, frate, și a cincea păzire, cunoscând bine ce lucru rău este păcatul, și mai ales cel de moarte. Toți oamenii săvârșesc păcatul, fiindcă nu știu cât de mare rău este. De aceea, în multe părți ale dumnezeieștii Scripturi, păcătoșii se numesc „nesocotiți" și „neștiutori".

O mare răutate pe care o face păcatul, iubitule, este că te lipseşte de toate plățile tuturor faptelor bune pe care le-ai săvârşit. De pildă: de ai fi dus o viață aspră vreme de şaizeci de ani împliniți, rămânând despuiat şi ars vara de arşița soarelui, iar iarna înghețat de frig, precum Onufrie şi Petru de la Sfântul Munte; dacă ai fi purtat pe grumazul tău un lanț de fier vreme de douăzeci de ani, ca Sfântul Eusebiu; dacă ai fi locuit într-un mormânt paisprezece ani, precum Cuviosul Iacov; dacă ai fi stat patruzeci de ani deasupra unui stâlp, ca Sfântul Simeon Stâlpnicul; de ai fi adus la credință mai multe neamuri decât Apostolii, de ai fi primit mai multe descoperiri decât Proorocii; de ai fi vărsat mai mult sânge decât toți Mucenicii, dar, după acestea, ai fi săvârşit un singur păcat de moarte, din pricina acestuia pierzi îndată acele fapte bune ale tale de mai înainte şi răsplata lor şi, murind în păcat, nu te vei folosi cu nimic de pe urma atâtor nevoințe. Aşa hotărăşte Însuşi Dumnezeu pentru dreptul care păcătuieşte, că nu se vor aminti faptele lui cele drepte: *atunci nu se va mai pomeni toată dreptatea lui* (Iezechiel 33, 13). (...)

Bibliografie: Sfântul Nicodim Aghioritul, *Dulce sfătuire,* Ed. Credința strămoşească, 2000.

Cuvântul Sfântului Nicodim Aghioritul despre pocăință

(...) Cei ce păcătuiesc cu nădejdea mărturisirii nu ştiu ce este mărturisirea. Ei socotesc că mărturisirea nu este altceva decât doar a spune cu de-amănuntul duhovnicului păcatele lor. Şi, arătându-le cu luare aminte, ei cred că prin asta au făcut totul. Pentru aceasta, când se pregătesc de mărturisire, toată silința lor este ca să-şi aducă aminte de păcatele ce le-au făcut. Iar după mărturisire, altă grijă nu au decât numai să-şi aducă bine aminte dacă nu cumva li s-a întâmplat să uite vreun păcat. Şi, crezând că această sârguință şi grijă este destulă pentru a se împăca cu Dumnezeu, socotesc că drumul care duce la cer nu mai este strâmt - după cum ne spune Evanghelia: *Strâmtă este poarta şi îngustă este calea care duce la viață* (Matei 7, 14) - ci este mai lat decât străzile cetăților. Şi ce osteneală este a spune păcatele noastre duhovnicului, după ce ne-am obişnuit din copilărie a le spune? Şi, dacă toată mărturisirea ar sta numai în aceasta, atunci păcătoşii cei fără de ruşine, care se laudă cu păcatele lor şi le povestesc în adunările lor ca pe nişte mari isprăvi, ar fi mai bine pregătiți pentru a se mărturisi curat. Căci ei înşişi îşi mărturisesc păcatele lor, şi încă fără sfială. În acest fel, mărturisirea ar fi ca o negustorie, săvârşită numai cu gura. Sau ar fi numai o descărcare a gândurilor de la inimă. Adevărul însă nu este acesta. Căci adevărata mărturisire are ca scop de a-l întoarce pe păcătos de la păcate, deci de a-l face să se abată de la ele şi să alerge iarăşi la Dumnezeu.

Cu toate că este nevoie şi de această arătare a păcatului prin gura păcătosului, ca să-l audă duhovnicul, să-l ierte şi să-l îndrepte prin canon, dar numai mărturisirea singură nu este de ajuns, căci trebuie şi o durere lăuntrică a inimii pentru păcatele făcute. Durere care trebuie să aibă aceste trei întăritoare: întâi, să fie lucrătoare, în al doilea rând să fie desăvârşită şi în al treilea, să fie mai presus de fire. De aceea, şi la mărturisirea ta, frate, de va lipsi numai una din aceste trei întăritoare ale durerii, atunci ea va fi ca aceea a lui Saul, sau ca aceea a lui Antioh, sau ca aceea a lui Iuda[2]. Căci pocăinţa acestora a fost numai cu gura, nu şi cu inima. Şi, de vreme ce aceste trei întăritoare ale durerii inimii sunt atât de necesare, după cum este necesară iertarea păcatelor noastre de Dumnezeu, de aceea doresc ca să ţi le lămuresc aici, iubitule, pomenindu-le una câte una:

Deci întâi, durerea pocăinţei trebuie să fie lucrătoare, adică să nu fie neputincioasă şi slabă, încât să nu fie în stare să săvârşească o lucrare vrednică de numirea ei. Ci ea trebuie să fie atât de puternică, încât să stăpânească inima, ca să n-o lase să fie biruită (ca să nu zic să nu le simtă deloc), de pofta trupului şi dulceaţa păcatului, care intră în lăuntru odată cu năvălirile vrăjmaşului. Pe lângă aceasta, pocăinţa trebuie să fie atât de hotărâtoare, încât să-l facă pe cel ce se pocăieşte să nu se mai întoarcă niciodată la păcat, oricât de mare ar fi dragostea pentru vreun lucru zidit sau frica de vreo primejdie, şi nici din altă oarecare pricină. După cum face o femeie cinstită, care, fiind hotărâtă să păzească cinstea bărbatului ei, nu dă prilej

vreodată nici să fie bănuită, chiar dacă ar pătimi nenumărate rele pentru asta.

În al doilea rând, durerea pocăinţei se cuvine să nu fie mincinoasă, sau puţină şi de scurtă durată, ci adâncă şi desăvârşită. Încât, atât durerea care ne întoarce pe noi de la păcate şi ne face să le urâm pentru dragostea de Dumnezeu, care se numeşte zdrobire, cât şi durerea care ne face să ne întoarcem de la păcate din dragoste pentru noi înşine, care se numeşte sfărâmare de tot[3], trebuie să fie atât de desăvârşite şi fără de lipsă, încât să-l facă pe cel ce se pocăieşte să se întoarcă de la păcate şi să le urască din tot sufletul său, mai mult decât orice alt rău. Adică sufletul să aleagă mai bine să pătimească orice alt rău, ca: pagubă de lucruri, lipsire de cinste, sau chiar să-şi dea viaţa, decât să lucreze vreun păcat. Pentru aceasta, cel ce se pocăieşte cu adevărat, trebuie să arate lui Dumnezeu, Cel ce vede adâncurile inimii, că inima lui pătimeşte atâta durere, încât dragostea lui pentru El covârşeşte cu mult mai mult dragostea lui pentru cele zidite de Dumnezeu. Şi atât de desăvârşite se cuvin să fie aceste dureri, încât nu numai că trebuie să rămână pentru totdeauna la cel ce se pocăieşte - zdrobindu-i inima şi scoţându-i lacrimi şi suspine, după cum este scris: „Iar voi aţi strigat din durerea inimii voastre şi din zdrobirea duhului v-aţi tânguit" - ci trebuie s-o facă pe inimă să urască păcatul, să se întoarcă de la el şi să nu-l mai facă niciodată.

În al treilea rând, această durere a inimii se cuvine să fie mai presus de fire, atât la început, când se pricinuieşte, cât şi la sfârşit. Pentru că

începutul și pricina acestei dureri este darul lui – umilește inima, iar nu firea sau o altă oarecare pricină firească. Pentru aceasta a zis marele Vasile: „Umilința cea care se face de la sine este dar al lui Dumnezeu. Ca, gustând sufletul din dulceața unei dureri ca aceasta, să se sârguiască a o folosi!" Iar unii și zisa Apostolului: *Pe care voiește Dumnezeu, îl miluiește* (Romani 9, 18), o înțeleg „îl umilește". Căci zice mai departe: *„Iar pe care voiește, îl împietrește"*, iar împietrirea și umilința sunt două stări potrivnice de-a dreptul. Scopul unei astfel de dureri nu trebuie să fie firesc, sau pentru bunătățile cele vremelnice de aici (pământești) pe care le-am pierdut. Pentru că, de se scârbește cineva și pătimește o durere pentru acestea de aici, scârba și durerea lui nu i se socotește spre pocăință, căci este nefolositoare. Ci trebuie să ne scârbim pentru bunătățile cele mai presus de fire (cerești), de care ne-am lipsit prin păcat, și pentru răutățile cele afară de fire ce le-am agonisit, care și pe acestea ni le-a arătat credința cea mai presus de fire. Scopul cel mai desăvârșit pentru care trebuie să pricinuim în noi această durere mai presus de fire, este ca prin ea să ne împăcăm și să ne unim cu Dumnezeu, ca apoi să dobândim fericirea ce covârșește hotarele firii. Deci dacă cel ce se mărturisește nu are în inima sa o astfel de durere lucrătoare, desăvârșită și mai presus de fire, după mărturisire se întoarce iarăși la casa lui împreună cu toate păcatele sale.

De aceea, bună și folositoare este cercetarea de sine de către cel ce se pocăiește, ca să poată afla toate păcatele ce le-a făcut cu lucrul, cu cuvântul sau cu gândul. Apoi, a se mărturisi la duhovnic

de toate păcatele sale, fără a lăsa nici unul ascuns, căci aceasta aduce mare ușurare. Însă cercetarea conștiinței și mărturisirea se cuvine să fie însoțite de zdrobirea și durerea cea dinlăuntrul inimii, despre care vorbim acum. Căci canonul ce-l primește de la duhovnic cel ce se pocăiește - adică: post, plecări de genunchi (metanii), sau altă pătimire rea - zdrobește și chinuiește numai trupul, adică numai omul cel dinafară; și astfel tai numai ramurile cele dinafară ale păcatului. Dar durerea zdrobește și rănește pe omul cel din lăuntru, pe inimă însăși, unde se găsesc rădăcinile tuturor păcatelor. Și, zdrobind inima, zdrobești totodată și rănești și păcatele. Sau mai bine zis, zdrobești și rănești pe diavolul însuși, pe balaurul și începătorul răutăților, care, cuibărindu-se în inimă, de acolo, din lăuntru vorbește și aruncă toate gândurile cele urâte, rele și hulitoare, îndemnându-l pe om la păcate. *Căci din inimă ies: gânduri rele, ucideri, preacurvie, desfrânări, furtișaguri, mărturii mincinoase, hule* (Matei 15, 19). (...)

Dacă această durere va lipsi din inima celui ce se pocăiește, adevărat este că el rămâne nepocăit și nemărturisit, chiar dacă s-a mărturisit cu gura lui; el este ca și cel ce nu s-a mărturisit de păcatele lui, sau a fost legat, sau n-a fost dezlegat de duhovnic. De aceea, Domnul a zis cu hotărâre: *De nu vă veți pocăi, toți veți pieri la fel* (Luca 13, 5). Adică: De nu vă veți pocăi, din inimile voastre, cu o astfel de durere lucrătoare, desăvârșită și mai presus de fire, toți veți fi osândiți. Pentru aceasta, și Duhul Sfânt, vrând să arate cât de trebuincioasă este această durere a inimii în taina pocăinței, cere această

durere de la cei ce se pocăiesc, zicând prin Proorocul Ioil: *Rupeți-vă inimile voastre, iar nu hainele voastre!* (Ioil 2, 13). Iar apoi cere pocăința lor, zicând: și *întoarceți-vă către Domnul Dumnezeul vostru!*

Vezi, frate, care este mărturisirea cea canonică și după lege? Vezi care este pocăința cea adevărată? Acum, te rog pe tine să socotești, oare cel ce păcătuiește fără rușine și zice: „Mă voi mărturisi!" poate să aibă o astfel de durere adevărată pentru păcatele lui, în felul cum am arătat? Mie mi se pare că nu. Căci prin ceea ce zice, el arată că nici măcar nu cunoaște că trebuie să se pocăiască după Canoanele Bisericii. Și, chiar dacă ar cunoaște, dar zicând unele ca acestea și păcătuind cu nădejdea pocăinței, el însuși se arată că este cu desăvârșire fără cuvânt. (...)

Iar ca să câștige cineva umilință, îi trebuie multă cugetare din Sfânta Scriptură și nevoință neîncetată după rânduiala Bisericii. „Iar a se sili și a nu putea, mai întâi aceasta dovedește lenevirea noastră din vremea trecută. Că nu este cu putință a o lua pe aceasta îndată fără multă și deasă cugetare împreună cu nevoință. Iar apoi mai arată că sufletul este stăpânit de patimi, și nici de acelea de care voiește să se slobozească nu poate să se lase" (Hotărâre pe scurt, 16).

Un îmbunătățit făcea în fiecare an o mărturisire cuprinzătoare, adică își mărturisea toate păcatele ce le făcuse în toată viața sa, nu pentru alt scop, ci numai ca să dobândească în inima sa o adevărată durere pentru păcatele lui. Pentru aceasta însă se pregătea de mai înainte cu multe săptămâni în liniște și cu cugetările nevoințelor

duhovnicești, iar în ziua în care voia să se mărturisească petrecea opt ceasuri pentru a se iscusi în lucrările zdrobirii și ca să ceară această mare dăruire de la Dumnezeu. Iar tu, dacă ai păcătuit ieri, sau alaltăieri, fără să măsori greutatea păcatului, fără a cugeta deloc la măreția și la bunătatea lui Dumnezeu, pe Care L-ai nesocotit, și fără să citești nici o carte care să aibă aceste învățături, ci numai așa..., aducându-ți aminte de relele ce le-ai făcut, mergi să le mărturisești pe ele duhovnicului. Și crezi că numai cu aceasta vei câștiga pocăința cea adevărată și durerea cea lucrătoare și desăvârșită a inimii, care este nedespărțită de pocăința cea adevărată? Departe, frate, departe ești de pocăința cea adevărată cu niște mărturisiri ca acestea pe care le faci, căci te asemeni cu aceia despre care zice David că-și rupeau hainele lor și se arătau că se mâhnesc pe dinafară, iar pe dinăuntru, în inimă, nu se mâhneau: „Despărțitu-s-au, și nu s-au umilit". Dacă doar te mărturisești, speli vasul numai pe dinafară și fața inimii tale, iar adâncul cel din lăuntrul inimii rămâne plin de necurăție. *Curățește mai întâi partea cea din lăuntru a paharului și a blidului, ca să fie curată și cea dinafară* (Matei 23, 26). (...)

Tu gândești că, după ce-ți vei mărturisi cu umilință la duhovnic păcatele pe care le-ai făcut și după ce acela îți va citi rugăciunea de dezlegare, ești curat ca și cum n-ai fi făcut niciodată vreun păcat. Și pleci de la picioarele duhovnicului ca și cum n-ai fi avut nici o întinăciune. Dar acest gând nu este adevărat, pentru că prin Taina Sfântului Botez se șterge doar păcatul strămoșesc și orice

alt păcat făcut până atunci, însă nu se şterge şi necunoştinţa minţii, şi pofta, şi aplecarea către păcat sădită în fire şi alte urmări ce le-a pricinuit acest păcat strămoşesc în firea oamenilor. Acestea rămân în firea omului şi după botez, ca o pedeapsă, spre încercarea stăpânirii de sine şi spre încununarea luptei şi a biruinţei celor botezaţi. Aşa şi mărturisirea ce se face bine, cu toate că şterge păcatele, însă nu şterge răutatea pe care au pricinuit-o ele în suflet, adică orbirea şi întunecarea minţii, înclinările cele rele ale voinţei, obişnuinţele şi deprinderile inimii, stricăciunea şi netrebnicia puterilor şi lucrărilor firii. Într-un cuvânt, toată grozăvia ce a pricinuit-o păcatul în om, după chip şi după asemănare. Deci mărturisirea nu ia de la noi urmările pe care le-au pricinuit în noi păcatele noastre, nici rănile păcatului, nici toată puterea deprinderilor şi obişnuinţelor pricinuite de păcat, ci doar le micşorează puţin. Ele rămân, pentru ca noi să le îndreptăm şi să le ştergem cu durerea cea neîncetată a inimii şi cu ostenelile şi nevoinţele pocăinţei ce suntem datori să le facem în toată viaţa noastră, după ce am păcătuit.

Deci să ştii, frate, că după ce vei face o mărturisire bună şi umilită, se cuvine să împlineşti canonul şi pedeapsa pe care ţi-o va da duhovnicul, adică: ori post, ori plecări de genunchi, ori rugăciune, ori altceva de acest fel. Apoi se cuvine să împlineşti canonul şi pedeapsa pe care ţi le va da Dumnezeu ca să tămăduiască rănile păcatelor tale: boală, nedreptăţi, lipsire de averi, moartea mai înainte de vreme a rudeniilor sau a celor iubiţi ai tăi, necinstiri ori alte ispite, pricinuite de diavoli,

de oameni sau de firea cea stricată. Căci toate acestea, dar mai ales necinstirile şi ocările, nasc durere şi umilinţă în inimă, şi de aceea Dumnezeu îngăduie să vină. Despre acestea a zis şi un Părinte: „Când pentru ocărâre sau necinstire vei pătimi mare durere, cunoaşte-te pe tine că mult te-ai folosit" (scolie la Cuvântul 25 din Scară). Iar alt Părinte, când îi venea vreo scârbă, obişnuia a zice: „Acesta este fierul ars al lui Iisus". Nişte pedepse ca acestea a dat Dumnezeu lui David după iertarea preacurviei şi a uciderii. Căci Dumnezeu este duhovnicul cel mai înţelept dintre toţi şi El ştie să îndrepte pe păcătoşi mai bine decât orice duhovnic cu orice fel de canon. Dreptatea lui Dumnezeu ar ierta, împreună cu greşeala, şi munca cea veşnică, dar nu o face aşa uşor şi oricum, ci numai după împlinirea canonului vremelnic. Am zis după împlinirea canonului, căci, deşi canonul ajută păcătosului la iertarea păcatelor lui, dar iertarea desăvârşită o face mila cea nemărginită a lui Dumnezeu, prin patimile şi moartea Fiului Său, după cum ne arată Sfinţii Teologi. Dumnezeu obişnuieşte să-i pedepsească pe păcătoşi mai ales cu mustrarea conştiinţei, topindu-i şi uscându-i ca o pânză de păianjen, după cum zice David: *Cu mustrări pentru fărădelege ai pedepsit pe om şi ai subţiat ca pânza de păianjen sufletul său* (Psalmi 38, 14-15); sau, prin somn, cu vedenii înfricoşate, după cum zice Iov: *Că o dată va grăi Domnul şi a doua oară; prin vis sau prin vedenie de noapte, când frică groaznică cade peste oameni când sunt adormiţi pe pat. Atunci descoperă mintea oamenilor cu chipuri de frică, că acestea îi înfricoşează pe ei!* (Iov 33, 14-16).

Iar pricina este că, de nu ar pedepsi Dumnezeu în această viață cu canon și cu pedepse vremelnice pe păcătoși pentru păcatele lor, cu adevărat îi va pedepsi în cealaltă viață, în iad, cu chin veșnic. Așa zice dreptul Iov, care se temea pentru toate ale sale: *Mă clatin din toate mădularele* (Iov 9, 28), căci știa că nu lasă Dumnezeu fără pedeapsă nici o datorie a păcătosului: *Pentru că știu că nu mă vei lăsa pe mine nepedepsit.*

Apoi, pentru ca tu, frate, să câștigi pocăința cea adevărată, îți trebuiesc patru lucruri, ca și unui grădinar care vrea să facă o livadă într-un loc sălbatic: 1. Întâi, el taie odraslele și ramurile pomilor sălbatici; 2. Apoi, scoate toate rădăcinile acelor pomi, căci, de vor rămâne rădăcinile, acestea scot iarăși odrasle; 3. În locul acelor pomi sălbatici, el sădește pomi roditori; 4. După care, trebuie să păzească cu mare atenție acești pomi de orice vietate și întâmplare rea, până ce vor prinde rădăcini și vor ajunge ca să facă roade.

Așa și tu, frate, mai întâi trebuie să tai odraslele și ramurile păcatului, adică să iei o hotărâre neclintită, cu toată voința și inima ta, ca să nu mai faci păcatul altă dată și să te îndepărtezi de orice faptă și orice lucrare a lui, așa cum te îndepărtezi de pedeapsă și de moarte. Depărtarea de la păcat ți-o va pricinui rugăciunea neîncetată către Dumnezeu, Care te păzește cu darul Său și-ți aduce aminte de moarte, de judecată și de osândă. Apoi, mărturisirea deasă a păcatelor tale și împărtășirea cu dumnezeieștilor Taine, dacă nu ai vreo împiedicare. Dar mai ales îți va ajuta ție la aceasta fuga de toate pricinile păcatului și, întâi de toate, de vederile cele rele, de vorbirile și de prieteniile cu cei cu care ai păcătuit. Mai pe scurt spus - fugi de toate pricinile care vătăma sufletul tău!

În al doilea rând, trebuie să tai nu numai ramurile păcatului, prin îndepărtarea de faptele lui, ci să-i scoți și rădăcinile. Iar rădăcinile păcatului sunt înclinările cele rele, împătimirile, deprinderile, obișnuințele, patimile și toate poftele păcatului, care rămân înrădăcinate în adâncul inimii tale și după ce nu mai lucrezi păcatul și te depărtezi de fapta cea rea. Pentru a smulge și dezrădăcina cu totul din inima ta aceste rele înclinări, împătimiri, deprinderi, obișnuințe și rădăcini ale păcatului trebuie să te nevoiești însă, frate. Pentru că, de nu le vei scoate, este primejdia ca ele să odrăslească din nou și să nască fapta păcatului, după cum zice marele Vasile: „Căci - după cum, dacă cineva ar voi să taie ramurile sadului, dar să lase rădăcina, nimic nu a făcut; căci, rămânând rădăcina, ramurile iarăși odrăslesc - la fel și unele păcate nu-și au începutul de la ele, ci răsar din altele; deci toată nevoința este ca cel ce voiește să se curețe de ele să scoată afară pricinile cele dintâi ale păcatelor" (Hotărâre pe scurt, 289). Vedem pe mulți din cei ce se pocăiesc că au tăiat ramurile păcatului, făcând deci lepădare desăvârșită de răutate, că au hotărât să nu mai lucreze păcatul cu fapta, dar, pentru că nu au scos și rădăcinile din inima lor, se pleacă iarăși să poftească păcatul și îl cugetă adeseori cu mintea lor. Ei sunt precum Israilitenii care au ieșit doar cu trupul din Egipt, iar cu sufletul și cu înclinarea inimii lor au rămas tot acolo, căci își aduceau aminte și pofteau cărnurile, usturoiul

şi cepele Egiptului, zicând: *Cine ne va hrăni pe noi cu carne? Căci ne aducem aminte de peştele pe care îl mâncam în Egipt în dar, de castraveţi şi de pepeni, de ceapă, de praz şi de usturoi* (Numeri 11, 4-5). Aşa şi aceştia, lasă păcătuirea cu trupul, dar nu-şi lasă şi înclinarea, aducerea aminte şi pofta lor cea către păcat. Căci îi iartă pe vrăjmaşii lor, şi le pun metanie şi nu se răzbună asupra lor, dar numai cu gura şi cu chipul cel din afară, iar în inimă mai păstrează încă o oarecare patimă a pomenirii de rău şi nu-i iubesc pe vrăjmaşii lor desăvârşit. De aceea, când i se va întâmpla vrăjmaşului său vreo nevoie rea, se bucură, iar de-l întâmpină pe el vreo norocire, se întristează. Şi a hotărât să nu mai păcătuiască cu acea persoană cu care a păcătuit mai înainte, însă totdeauna are o aducere aminte către ea, o împătimire şi o înclinare ascunsă, prin care, cu ochiul minţii, şi-o închipuie des şi vorbeşte cu ea cu dulceaţă, şi când e treaz şi când doarme. De aceea, adeseori îşi întoarce ochii săi cei dinafară ca s-o vadă şi iubeşte să vorbească cu ea când este de faţă, iar când lipseşte, vorbeşte cu dragoste despre ea. Precum femeia lui Lot, care s-a despărţit de Sodoma cu trupul, dar nu şi cu inima, şi de aceea s-a întors s-o vadă. *Şi s-a uitat femeia lui Lot înapoi, şi s-a făcut stâlp de sare* (Facere 19, 26). Sau cum fac bolnavii care se depărtează de bucatele cele vătămătoare şi nu le mănâncă, temându-se să nu moară, dar întreabă des de ele. Şi, neputându-le mânca să-şi împlinească pofta cu ele, le iau numai în mâini, răsfăţându-se cu ele şi mirosindu-le şi îi socotesc foarte fericiţi pe cei ce pot să le mănânce. (...) Iar păcătoşii, ca nişte

nebuni şi fără de minte, socotesc că este un lucru uşor a scăpa de păcat. Ei cred că a face un păcat sau o sută este acelaşi lucru. Dar nu-şi dau seama, ticăloşii, că, cu fiecare păcat lucrat, îşi pun în primejdie din ce în ce mai mare mântuirea lor. Fiindcă mintea lor se orbeşte din ce în ce mai mult, iar inima lor se învârtoşează; greutatea păcatelor creşte mereu, iar ajutorul lui Dumnezeu lipseşte ca să-i ajute; războiul diavolului se întăreşte din ce în ce mai mult asupra lor, iar puterile lor slăbesc, nemaiputând să-l biruiască pe vrăjmaş. Despre aceasta, cu înţelepciune a zis un Dascăl că păcătoşii care se pocăiesc, ieşiţi de curând din starea de păcat şi abia depărtaţi de la răutate, se aseamănă cu bolnavii care s-au sculat de curând din boală. Căci, deşi nu sunt bolnavi, sunt galbeni şi slăbiţi; mănâncă, dar fără de gust; dorm, dar fără să se odihnească; râd, dar fără plăcere; umblă, dar mai mult se târăsc. Şi, pe scurt, orice ar face, fac cu mare greutate şi slăbiciune. Aşa şi păcătoşii care au lăsat de curând păcatul, de se întâmplă să facă vreun bine, îl fac, dar nu cu sârguinţa şi râvna ce se cuvine, ci cu mare greutate, căci rămăşiţele şi rădăcinile păcatului sunt încă în inima lor şi nu s-au vindecat cu desăvârşire.

Dar rădăcinile şi înclinările acestea rele cât şi patimile păcatului ce au rămas în inima ta, frate, cum poţi să le scoţi? Ştiţi că cei ce vor să scoată rădăcinile vreunui copac mare folosesc sape, cazmale, târnăcoape, securi şi alte unelte. La fel şi tu, ca să scoţi rădăcinile cele rele ale păcatului, să foloseşti diferite unelte. Adică să foloseşti înfrânarea de la mâncare, de la somn, plecările de

genunchi, culcările pe jos şi orice altă rea pătimire a trupului. Căci acestea nu numai că scot pământul ce este împrejurul rădăcinilor, mişcându-le şi clătindu-le pe acestea, ci le şi lovesc şi le taie, lovind inima în care sunt sădite aceste rădăcini, după cum zice Avva Marcu Pustnicul: „Fără de zdrobirea inimii, este cu neputinţă a se izbăvi de răutate. Iar pe inimă o zdrobeşte înfrânarea din trei părţi, adică a somnului, a pântecelui şi a odihnei trupeşti". Însă securea cea mai ascuţită şi mai tăietoare decât toate, care poate tăia şi scoate toate aceste rele rădăcini ale păcatului, este durerea inimii, despre care am zis mai sus, apoi zdrobirea şi mâhnirea sufletului. Durerea în inimă ţi-o va pricinui aducerea aminte şi cugetarea la aceste fapte ale tale: 1. Că ai vătămat pe Dumnezeu şi darurile Lui cu păcatele tale; 2. Că te-ai arătat nemulţumitor la atâtea nenumărate faceri de bine ce ţi le-a făcut ţie Dumnezeu; 3. Că ai făcut o mare nedreptate şi ai defăimat răscumpărarea ce ţi-a făcut-o ţie Fiul lui Dumnezeu cu atâtea pătimiri şi cu Însuşi Sângele Său; 4. Că te-ai vătămat pe tine însuţi, şi vremelnic şi veşnic, cu păcatele ce le-ai făcut; 5. Că ai pierdut pe Dumnezeu şi darul cel dumnezeiesc al înfierii şi al dreptăţii pe care-l aveai; 6. Că te-ai lipsit de fericirea cea veşnică a Raiului; 7. Că te-ai pedepsit cu o osândă şi pedeapsă veşnică din pricina păcatelor tale.

Iar durerea aceasta se cuvine să fie atât de mare, atât de lucrătoare şi de desăvârşită, după cum este durerea unei femei care şi-a pierdut unicul ei fiu, sau pe bărbatul cel iubit. Sau ca durerea unui cuţit sau a unui ac mare, sau a unui spin ce ţi-ar

vătăma piciorul tău. Despre care zice David: „întorsu-m-am spre chinuire, când s-a înfipt mie ghimpele". Această durere şi scârbă să apese neîncetat inima ta ca într-un cleşte şi, zdrobind-o, s-o facă să scoată când lacrimi, când suspine. Avva Isaac Sirul a zis că „pocăinţa este inima zdrobită şi smerită" şi că „pocăinţa este să le părăseşti pe cele de mai înainte şi să te scârbeşti pentru ele". Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „Pocăinţa este necăjire tare a pântecelui şi lovire a sufletului spre simţire puternică".

Această durere şi scârbă a inimii se cuvin să fie de-a pururea, după cum de-a pururea este şi pocăinţa. Pentru aceasta şi tu, frate, se cuvine să ai acest fel de durere în inima ta. Căci, dacă ai această durere, atunci ai şi pocăinţa. Dar îndată ce ea va lipsi din inima ta, numaidecât şi tu vei fi lipsit de pocăinţă, după cum zice Gheorghe Coresi, împreună cu ceilalţi Cuvântători de Dumnezeu. De aceea a zis dumnezeiescul Isaac Sirul: „Nici una din faptele cele bune nu este mai înaltă decât pocăinţa. Căci lucrarea ei nu poate să se sfârşească vreodată" (Cuvântul 557)[4].

(...) Deci, frate, dacă ai această durere lucrătoare în inimă, după cum am zis mai înainte, să ştii că ea va pricinui în sufletul tău multe bunătăţi. Îţi va aduna mintea în inimă, nelăsând-o să-şi aducă aminte de dulceţile păcatelor. Căci, din fire, în care parte a trupului se simte durerea, acolo aleargă şi mintea. Iar această durere va face ca inima ta să verse otrava şi undiţa păcatului ce a băut-o; o va înmuia şi o va smeri şi, puţin câte puţin, o va slobozi de patimi şi de înclinările spre păcat. (...)

Această durere a inimii te va face să schimbi şi bucatele, şi băuturile, şi hainele, şi somnul şi toată petrecerea ce o aveai înainte de a păcătui. Aşa se cuvine să vieţuiască cei ce se pocăiesc, adică în smerenie, în plâns, în rugăciune şi în sărăcie. Întâi, că bolnavii nu duc aceeaşi viaţă ca şi cei sănătoşi, după cum zice Sfântul Grigorie de Nyssa: „Nu trebuie cel ce este bolnav să ducă aceeaşi viaţă după cum o duc cei sănătoşi. Că alta este petrecerea bolnavului şi alta a celui sănătos. Acestea, la cel bolnav cu trupul. Iar cel ce se află rău cu sufletul, ocolind pe Doctorul cel fără de trup şi mărturisindu-se şi arătându-şi neputinţa cu făţărnicie, lasă să se nască şi să se facă patima cumplită şi să alunece spre mare greutate. Ci înţelepţeşte-te şi cunoaşte-te pe tine!" Şi iarăşi: „Iar făgăduinţa noastră cere pocăinţă, dar faptele nu arată nici o osteneală. Căci avem aceeaşi petrecere a vieţii ca şi mai înainte de păcat. Veselia este aceeaşi, haina la fel, mâncăm la masă cu îndestulare, somnul - lung şi dezlegat în saţiu, iar îndeletniciri şi griji avem unele peste altele, pricinuind sufletului uitare de a sa purtare de grijă. Şi numai numele pocăinţei îl scriem deasupra, neroditor şi nelucrător. "

În al doilea rând, cei ce sunt sub canon pentru păcat de moarte, nu se cuvine să se bucure şi să aibă aceeaşi petrecere şi viaţă uşoară ca şi ceilalţi oameni, care nu sunt sub canon, după cum zice Proorocul Osea: *Nu te bucura, Israile, şi nu sălta de bucurie ca păgînul, că ai desfrânat de la Dumnezeul tău* (Osea 9, 1). La fel zice şi Sfântul Ioan Scărarul: „Alta este înfrânarea ce se potriveşte celor nevinovaţi şi alta a celor vinovaţi.

Cei dintâi au ca semn mişcarea trupului, cei de al doilea, lupta până la moarte şi până la sfârşit împotriva lui, cu neîmpăcare şi fără îndurare" (Cuvântul 14). Şi, în cele din urmă această durere te va face pe tine să fii monah, sau cel puţin să petreci viaţă monahicească fiind în lume.

Iar această durere şi mâhnire nu este aşa de amară încât să aducă deznădejde. (Că mâhnirea care aduce deznădejde se cuvine să o lepădăm, căci este de la cel viclean. Ci este dulce şi făcătoare de veselie duhovnicească, căci este amestecată cu nădejdea mântuirii, cu umilinţa cea prea-dulce, cu lacrimile şi cu uşurarea conştiinţei). (...)

Acum învaţă şi cum se cuvine să sădeşti în inima ta pomii cei domestici şi aducători de roade, în locul celor sălbatici de mai înainte. Adică, în loc de răutăţi să sădeşti faptele cele bune; în loc de mândrie, smerenie; în loc de lăcomia pântecelui, înfrânarea; în loc de iubirea de argint, milostenia; în loc de asprime, blândeţea; în loc de patimile cele trupeşti, fecioria şi întreaga înţelepciune; în loc de nedreptate şi răpire, dreptatea şi darea din cele ale tale; în loc de zavistie şi urâciune, dragostea de fraţi; şi în loc de călcarea poruncilor lui Dumnezeu de mai înainte, lucrarea şi păzirea acestora. Căci nu este de ajuns frate, spre câştigarea pocăinţei celei adevărate şi pentru mântuirea ta, să scoţi din inima ta numai rădăcinile păcatului şi apoi să laşi locul liber, ci trebuie să sădeşti în inima ta sadurile şi pomii faptelor bune. Fiindcă, de vei lăsa inima ta goală, vor răsări iarăşi în ea mărăcinii şi pomii cei sălbatici, adică păcatele şi patimile. Pentru aceea te sfătuieşte pe tine Sfântul

Duh, prin David, scriitorul de psalmi, să fugi de cele rele şi să faci cele bune. *Fereşte-te de rău şi fă binele* (Psalmi 33, 13)[5].

În al patrulea rând şi cel mai de pe urmă, după ce ai sădit faptele cele bune în inima ta, se cuvine să le păzeşti cât poţi, până ce vor prinde rădăcini, adică până ce se vor face, prin obişnuinţă, deprindere în tine, după cum mai înainte s-au făcut în tine deprindere păcatele şi patimile şi până ce vor înflori şi vor face rod de mântuire, şi de pocăinţă adevărată şi de iertare a păcatelor tale. Căci, de nu le vei păzi şi îngriji, semănătorul neghinelor, diavolul, vine în timpul când tu dormi şi eşti fără de grijă şi le dezrădăcinează, sădind iarăşi neghinele şi răutăţile lui, după pilda Evangheliei, ce zice: *Asemenea este Împărăţia Cerurilor omului care a semănat sământă bună în ţarina sa. Dar, pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmaşul lui, şi a semănat neghine printre grâu şi s-a dus* (Matei 13, 24-25). Şi, de nu vei păzi faptele bune cu sârguinţă, se întorc iarăşi patimile în inima ta. Pentru aceea, Părinţii au numit patimile „iubitoare de întoarcere". Iar întorcându-se şi aflând locul inimii bine împodobit şi lucrat, se înrădăcinează mai adânc decât înainte, şi aşa „cele mai de pe urmă ale tale se fac mai rele decât cele dintâi", după cum a zis Domnul. Care lucru să nu ţi se întâmple ţie, iubitule, niciodată! (...)

Iertarea adevărată şi desăvârşită a păcatelor are patru trepte, una mai înaltă decât cealaltă.

Prima treaptă este a urî păcatul din inimă, când îţi aduci aminte de el, pentru frica ce încă o ai de a nu cădea iarăşi în el, de a nu te îndulci de el şi de a nu te pleca iarăşi spre el. A doua treaptă, mai înaltă decât aceasta, este a-ţi aduce aminte de păcatele tale fără patimă, fără dulceaţă, fără întristare sau urâciune. A treia treaptă, şi mai înaltă, este când omul îşi aduce aminte de păcatele lui, şi se bucură şi slăveşte pe Dumnezeu pentru mulţimea faptelor bune ce le-a câştigat prin darul cel dumnezeiesc şi prin pocăinţă. Iar a patra treaptă şi cea mai de sus este a scoate cu totul din inimă înţelegerile cele pătimaşe ale păcatului şi a le uita într-atâta, încât să nu mai poată păcatul năpădi asupra ta. (...)

Vezi, frate, cum se câştigă pocăinţa cea adevărată? Vezi cu ce osteneli şi sudori se dobândeşte adevărata iertare a păcatelor?[6] Deci cum zici tu: „Să păcătuiesc, şi apoi mă voi mărturisi şi mă voi pocăi"? - ca şi cum adevărata pocăinţă ar fi un lucru cam uşor. De aceea, ia seama de acum înainte, pentru dragostea lui Dumnezeu, şi - când te va îndemna pe tine diavolul să cazi în vreun păcat, în loc să-ţi înlesneşti căderea zicând: „Mă voi mărturisi, mă voi pocăi!" - pune sufletul tău în această cetate cu zid nebiruit şi zi-i: „Cine ştie de mă voi mărturisi bine? Cine ştie dacă nu cumva acest păcat pe care cuget să-l fac nu este cel de pe urmă pe care-l va suferi Dumnezeu, şi va tăia funia răbdării Sale şi mă va lăsa să cad în pierzare? Cine ştie dacă Dumnezeu, după ce voi păcătui, îmi va mai da darul pocăinţei celei adevărate, pe care nu l-a dat altor păcătoşi, precum mi-a dat mie, şi care acum se ard în iad? Cine ştie dacă nu cumva, obişnuindu-mă să nu mă tem de Dumnezeu, nu voi aluneca puţin câte puţin în viaţă defăimată şi

în cele din urmă în deznădejde?" *Inima celui priceput va cugeta pilda* (Isus Sirah 3, 28).

Şi tu, de vei fi priceput şi înţelept cu inima, nu vei arunca, iubitule, mântuirea ta într-o primejdie atât de arătată cum este aceasta. Adică a zice şi a nădăjdui într-o mărturisire fără de roadă şi într-o pocăinţă mincinoasă. Tu, în loc să legi nădejdea ta de-o funie puternică, pentru ca să te mântuieşti, o legi de un fir de aţă putred şi, îndată ce se va rupe, te vei afunda în noianul de foc veşnic şi nemărginit. Iar funia cea puternică înseamnă a te depărta de fapta păcatului, a te lupta să dezrădăcinezi din inima ta, cu durerea cea lucrătoare, înclinările cele rele şi să câştigi pocăinţa cea adevărată şi iertarea păcatelor tale, cu lucrarea faptelor bune şi împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. Iar a nu se depărta cineva de păcate este ca şi cum ar înghiţi fără de frică otravă neamestecată, nădăjduind că peste o vreme o va da afară din nou. Dar acest lucru dovedeşte că cel ce face astfel este un nebun care de bună voie îşi face un rău nemărginit, căci crede că este la sine ceea ce este numai în mâna lui Dumnezeu, adică hotărârea că în cutare vreme se va pocăi. Şi este sigur de ajutorul lui Dumnezeu că se va pocăi după vrednicie. Ca şi cum Dumnezeu ar fi prieten al păcătoşilor, iar nu vrăjmaş neîmpăcat al lor şi grabnic în a le răsplăti, Care urăşte cu covârşire orice păcat.

Să nu te amăgească pe tine, frate, tâlcuirea Părinţilor care au hotărât: „Ai căzut? Scoală-te!" adică de câte ori vei cădea, scoală-te şi te vei mântui. Oare aceasta este pocăinţa, a cădea şi iarăşi a te scula, a te scula şi iarăşi a cădea? Rea şi

amăgitoare este înţelegerea aceasta ce o faci tu la zicerea Părinţilor, căci Părinţii au zis aceasta ca să scoată din oameni frica deznădejdii, şi nu ca să-i facă pe ei să păcătuiască cu nădejdea mărturisirii şi a pocăinţei. Nicidecum! Căci zice Sfântul Isaac Sirul: „Bărbăţia pe care au pus-o Părinţii în dumnezeieştile Scripturi pentru pocăinţă nu se cuvine nouă să o luăm spre ajutor la a păcătui. Căci ele ni s-au dat ca, liberându-ne simţirea de frica deznădejdii, să avem nădejde prin pocăinţă" (Cuvântul 70). Apoi, Părinţii au zis: „Ai căzut? Scoală-te! Ai căzut? Ridică-te!" Deci n-au zis: Ridică-te şi cazi! - după cum sucit înţelegi tu. Căci mult se deosebeşte una de alta, pentru că a cădea cineva, şi apoi a se scula şi apoi, după ce se scoală, iarăşi să cadă, aceasta nu este şi nici nu se numeşte pocăinţă, după cum zici tu, ci este şi se numeşte de Sfântul Apostol Petru câine ce se întoarce la vărsătura sa şi porc ce se tăvăleşte iarăşi în murdăria lui cea de mai înainte (2 Petru 2, 22). Iar înţelesul drept al zicerii: „Ai căzut? Scoală-te!" este acesta: de cade cineva în păcat, se cuvine să se depărteze de el cu toate puterile sale, ca să nu mai cadă în el. Dar, dacă din neputinţa firii lui, şi nu cu voia lui, s-ar întâmpla să cadă iarăşi, se cuvine să nu se deznădăjduiască, ci îndată să se scoale, să se mărturisească şi să se pocăiască, fără a pierde vremea. Fiindcă - după Sfântul Ioan Scăraru - „a îngerilor este a nu cădea, fiindcă nici nu pot. Iar a oamenilor este a cădea şi degrabă a se scula, de câte ori s-ar întâmpla aceasta" (Cuvântul 4).

Pentru aceasta, şi tu, frate, deşi ai căzut în neputinţă, să nu zici: Eu acum am căzut, de aceea

să mai cad şi să mai lucrez şi alte păcate, fiindcă şi aşa sunt întinat. Şi pe urmă mă voi mărturisi şi mă voi pocăi pentru toate, făcând depărtare de păcate! Nu, frate, pentru Domnul, să nu asculţi gândul acesta, căci este al diavolului, care caută pierzarea ta. Ci, îndată ce vei păcătui o dată, să nu înmulţeşti păcatul, nici să nu-ţi placă să te tăvăleşti în tină, căci zice Isus Sirah: *Nu întârzia a te întoarce la Domnul şi nu amâna pocăinţa de la o zi la alta!* (Isus Sirah 5, 8), ci scoală-te şi du-te la duhovnic şi te mărturiseşte! Căci, cu cât rana este mai proaspătă, cu atât se va vindeca mai uşor; iar cu cât se învecheşte, cu atât mai greu se tămăduieşte, după cum zice la Scară: „Căci, dacă rana este încă proaspătă şi caldă, din fire este uşor de vindecat. Iar cele vechi, fiindcă sunt neîngrijite şi părăsite, sunt cu anevoie de vindecat" (Cuvântul 6). Iar de nu vei avea timp potrivit să te mărturiseşti la duhovnic, pocăieşte-te înaintea lui Dumnezeu, fără să amâni pocăinţa până atunci când te vei mărturisi. Caută să te împaci cu Dumnezeu prin durere, zdrobire şi pocăinţă, după puterea ta. Şi nici într-o noapte să nu te culci până ce nu vei cădea înaintea lui Dumnezeu, pocăindu-te, până când vei merge să te mărturiseşti duhovnicului. Căci a sta o singură clipă în păcat de moarte este o îndrăzneală nemaiauzită, fiind în primejdie de moarte, atârnând de un fir, care este această viaţă, deasupra adâncului tuturor răutăţilor, care este iadul. Şi, vai! Tu, ticălosule, nu stai numai o clipă în păcate de moarte, ci luni şi ani. Iar ca să ieşi dintr-o prăpastie ca aceasta, aştepţi ziua Învierii, sau a Sfinţilor Apostoli, sau a Naşterii lui Hristos,

ca să te mărturiseşti şi să te pocăieşti. Şi joci, râzi şi dormi fără grijă, ca şi cum ai fi vătămat un lucru nesimţitor, ce nu simte vătămarea pe care i-o faci şi nu-ţi poate răsplăti, iar nu sufletul tău cel cuvântător şi fără de moarte. Dar ascultă această pildă înfricoşătoare. Un tânăr a fost legat cu inima cu legăturile dragostei de o desfrânată. Şi, fiind mustrat foarte aspru de părinţii lui, de rude şi de duhovnic, a hotărât să rupă aceste legături şi să se izbăvească de acest păcat cu o mărturisire amănunţită a tuturor păcatelor lui. Şi le-a scris pe toate pe o hârtie. Dar, la cercetarea pe care a făcut-o păcatelor lui, n-a adus şi cuviincioasa durere şi zdrobire în inima sa, după cum se cuvine să facă cei ce-şi aduc aminte de păcatele lor şi se pregătesc a le mărturisi. Şi atâta de puţină durere a pus, încât, mergând să se mărturisească, a trecut pe la poarta acelei desfrânate şi, intrând înăuntru, a hotărât să cadă iarăşi în păcat. Şi, lângă cele vechi, a mai adăugat unul, cu nădejdea că pe urmă le va mărturisi pe toate. Dar ce-a urmat? Fiind stăpânit de gândul diavolesc, de a cădea în desfrânare, iată că a mai sosit un tânăr, iubitul aceleiaşi desfrânate, care, văzându-l pe acesta acolo, s-a mâniat şi l-a omorât dintr-o singură lovitură. Şi, luând oamenii de acolo trupul lui ca să-l îngroape, au aflat la el hârtia în care îşi avea scrise păcatele, ca să le mărturisească la duhovnic. O, moarte vrednică de jale! O, nădejde mincinoasă! O, gând amăgitor al acestui tânăr nenorocit! (...)

Zice Sfântul Marcu: „Lucrul pocăinţei se ţese din aceste trei fapte bune: din a-ţi veghea gândurile, a te ruga neîncetat şi a suferi scârbele

ce vin asupra ta". Şi iarăşi: „Toată durerea să ţi se facă ţie învăţător de bună voie şi spre aducere aminte. Şi nu-ţi va lipsi ţie pricină către pocăinţă". Iar în alt loc: „Suferind toată scârba ce vine fără voia ta, cuget-o şi vei afla în ea surpare a păcatului!" Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „Semnul pocăinţei celei cu deamănuntul şi adevărate este a ne socoti pe noi vrednici de toate necazurile cele văzute şi nevăzute care ni se întâmplă nouă, şi încă de mai multe" (Cuvântul 5). Iar dumnezeiescul Grigorie al Tesalonicului zice: „Cel ce se socoteşte pe sine vinovat se dă pe sine doctoriilor celor mai lucrătoare ale pocăinţei, şi aşteaptă totdeauna orice scârbă şi primeşte toată ispita ca potrivită şi cuvenită lui. Şi se bucură, fiindcă, după ce a căzut, a câştigat curăţia sufletului. Şi o face pe aceasta pricină de cerere dureroasă şi covârşitoare către Dumnezeu; şi nu lasă numai nepomenirea de rău nealungată, ci le şi mulţumeşte celor ce-l ispitesc şi se roagă ca pentru unii ce i-au făcut bine. Pentru care el ia nu numai iertare de cele ce a păcătuit, după făgăduinţă, ci dobândeşte şi Împărăţia Cerurilor şi dumnezeiasca binecuvântare". Iar cel ce nu iubeşte a se pocăi şi a-şi tămădui rănile păcatelor lui nu suferă cu mulţumire scârbele ce-i vin, ci se tulbură, şi cârteşte şi caută răzbunare. Şi să ştie unul ca acesta că nici nu se pocăieşte cu adevărat, nici nu-şi tămăduieşte păcatele lui, lucru pe care îl adevereşte tot Sfântul Marcu, zicând: „Fiindcă, fără cele trei fapte bune zise mai înainte, nu se poate săvârşi lucrul pocăinţei". Şi, în alt loc: „Când sufletul păcătos nu primeşte scârbele ce vin asupra lui, atunci îngerii

zic către el: Doctorit-am Babilonul, şi nu s-a tămăduit (scolie la Cuvântul 5 din Scară)".

Toţi strigăm către Dumnezeu: „Doamne, miluieşte!" şi: „Stăpâne, iartă-ne nouă fărădelegile noastre!", dar, când Dumnezeu ne trimite mila Sa şi iertarea păcatelor noastre, noi le alungăm de la noi. Cum anume? Iată cum: când vine asupra noastră vreo scârbă sau ispită, cu care Dumnezeu vrea să ne dea mila Sa şi iertarea păcatelor noastre, noi n-o primim şi nu suferim cu bucurie acea scârbă, sau ispită, ci ne tulburăm şi ne necăjim. De aceea, suntem datori ca, pe lângă durerile şi ostenelile cele de voie şi fără de silă ale pocăinţei noastre, să suferim şi durerile cele fără de voie şi de silă ce ne vin nouă dinafară; căci cele de voie, fiind mai uşoare, se binecuvântează de cele fără de voie, care sunt mai grele, după cum zice Sfântul Grigorie al Tesalonicului: „Prin răbdarea durerilor celor de voie şi fără de voie, orice nevoitor se face desăvârşit. Dar, fără primirea şi suferirea durerilor celor fără de voie ce vin asupra noastră, nici cele lucrate de voie nu vor dobândi dumnezeiasca binecuvântare" (Cuvânt către Xenia). (...)

Să lăsăm întâlnirile unora cu alţii şi vorbirile împreună, căci ele alungă de la noi pocăinţa, după Sfântul Isaac, care zice: „Pocăinţa împreună cu vorbirile este vas găurit" (Cuvântul 58). Să iubim liniştea şi fuga de oameni, fiindcă ele ajută foarte mult la câştigarea pocăinţei, după cum zice acelaşi Sfânt Isaac: „De iubeşti pocăinţa, iubeşte şi liniştea. Şi, dacă cineva ar grăi împotrivă despre acestea, să nu te cerţi cu el" (Cuvântul 34). La acestea se adaugă şi porunca pe care a dat-o

Dumnezeu lui Cain după ce a păcătuit, căci i-a zis: *Ai păcătuit! Taci!* (Facere 4, 7), adică: Cunoaşte ce ai lucrat întru tine şi, după cunoştinţa dobândită, pocăieşte-te pentru cele ce ai păcătuit! Iar în înainte-cuvântarea Cuvântului pentru tăcere şi linişte al Sfântului Isaac Sirul, tot aşa se tâlcuieşte, şi se mai adaugă: „Cel care nu a putut să se liniştească şi nici să se pocăiască nu a putut cunoaşte ce este pocăinţa". Iar de nu putem să ne liniştim (mai mult), cel puţin să avem negreşit unul sau două ceasuri rânduite pentru aceasta, mai ales seara. Şi atunci, retrăgându-ne într-un loc deosebit şi liniştit şi adâncindu-ne simţirile şi mintea în inimă, să ne aducem aminte de toate păcatele noastre - atât de cele trecute, pe care le-am lucrat cu fapta, cu cuvântul sau cu învoirea gândurilor, cât şi de păcatele pe care le-am făcut în ziua aceea - şi să ne pocăim cu amar, cu întristare şi cu durerea inimii noastre, cerând iertare de la Dumnezeu. Pentru că Duhul Sfânt ne porunceşte să facem aşa, după cum zice Proorocul David: *De cele ce ziceţi în inimile voastre, în aşternuturile voastre vă căiţi!* (Psalmi 4, 4). Tot aşa a zis şi Însuşi Hristos tainic întru Duhul, slugii Sale, Sfântului Simeon Noul Teolog: „Socoteşte să nu faci nimic dintre acelea ce te lipsesc pe tine de bunătăţile acestea pe care te-ai învrednicit a le dobândi. Iar de vei şi greşi cândva, pentru aducerea aminte de smerenie, îngrijeşte-te a nu lăsa pocăinţa. Căci pocăinţa împreună cu iubirea Mea de oameni, pierd şi păcatele cele trecute, şi cele de faţă". Să nu lăsăm să treacă nici o zi fără să facem mântuitoarea cugetare şi această lucrare dumnezeiască. Căci

zice Sfântul Ioan Scărarul: „Nu te amăgi, lucrătorule fără de minte, că poţi înlocui timpul (pierdut) cu alt timp. Căci nu va ajunge ziua să împlineşti datoria faţă de Stăpânul" (Cuvântul 6). Iar marele Vasile zice: „De greşeală nu fi nebăgător de seamă, măcar de ar fi mai mică decât boldul. Ci sârguieşte-te mai vârtos către întoarcere prin pocăinţă. Pocăinţa este mântuire, iar neînţelegerea ei este moarte" (Cuvânt pustnicesc pentru lepădarea de lume).

Dar de ce să grăiesc multe? Dumnezeu, iubiţii mei, nu ne va învinui şi osândi în ziua morţii şi a judecăţii că nu am teologhisit, sau că nu am făcut minuni, sau că nu am ajuns mai înainte văzători. Nu! - ci fiindcă nu ne-am pocăit şi nu ne-am întristat de păcatele noastre. Iar aceasta ne-o spune Sfântul Ioan Scărarul: „Nu vom fi învinuiţi, o prieteni! nu vom fi învinuiţi, la ieşirea sufletului, că nu am făcut minuni, nici că nu am teologhisit, nici că nu ne-am făcut înainte-văzători. Ci vom da seamă negreşit lui Dumnezeu pentru că n-am plâns necontenit" (Cuvântul 7). Pentru aceasta noi, păcătoşii, suntem datori ca în fiecare zi (ca să nu zic în fiecare ceas) să ne cercetăm pe noi înşine de ne aflăm în pocăinţa cea adevărată. Şi dacă, să zicem, în ziua aceea am făcut fapte bune, cu ajutorul lui Iisus Hristos, aşa se cuvine să ne aducem aminte de fapta cea bună a pocăinţei şi niciodată, niciodată să n-o uităm. Iar ziua în care nu ne vom pocăi şi nu ne vom întrista pentru păcatele noastre să o socotim pierdută, cu toate că poate am lucrat alte bunătăţi în ea. De aceea zice Sfântul Ioan: „Cel ce se pocăieşte întru

adevăr să ia aminte de sine, iar ziua aceea în care nu a plâns să o socotească pierdută, deşi poate a făcut în ea alte bunătăţi" (Cuvântul 5).

Pun sfârşit şi zic, cu Sfântul Simeon Noul Teolog, că este de neapărată trebuinţă ca noi toţi să ne tămăduim de patimi şi de rănile păcatelor şi apoi să păzim toate poruncile Domnului şi să lucrăm toată fapta bună. Şi, deşi nu vom ajunge să împlinim toate poruncile Domnului şi toate faptele bune, cel puţin este de neapărată nevoie să ne aflăm sănătoşi, întregi, din partea rănilor şi neputinţelor păcatelor, prin porunca şi fapta bună a pocăinţei. Şi, de vom muri sănătoşi, vindecaţi de patimi şi de păcat prin pocăinţă, ne vom duce în Împărăţia Cerurilor. Iar dacă vom muri nevindecaţi, neputincioşi, urâţi şi nepocăiţi, ne vom duce în iad. Fiindcă Împărăţia Cerurilor nu este pentru păcătoşii cei bolnavi, care nu s-au pocăit, ci este lăcaş şi palat, care primeşte pe cei ce s-au îndreptat prin pocăinţă, adică pe bine-cinstitorii cei vrednici şi drepţi. De aceea, cei păcătoşi, ca şi mine, să strigăm totdeauna către Dumnezeu cu acele rugăciuni obşteşti ale Bisericii noastre Ortodoxe: „Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău! Şi pe noi ne primeşte întru pocăinţă şi mărturisire, ca un bun şi iubitor de oameni!" Amin!

Bibliografie: Sfântul Nicodim Aghioritul, *Cuvânt pentru pocăinţă,* Ed. Credinţa strămoşească, 1999.

CUVÂNTUL SFÂNTULUI DIMITRIE AL ROSTOVULUI DESPRE ADEVĂRATA POCĂINŢĂ

În ce constă adevărata pocăinţă

Adevărata pocăinţă constă nu numai în a-ţi mărturisi sincer păcatele tale părintelui duhovnic, ci şi în a nu te mai întoarce la ele. Şi nu numai să nu te întorci la păcate, dar să şi plângi cu inima zdrobită pentru acelea pe care le-ai făcut înainte; şi nu numai să plângi pentru ele, dar să le şi îndrepţi prin nevoinţele pocăinţei, nevoinţe care nu numai că ar fi pe măsura păcatelor făcute de noi, dar le-ar şi întrece pe acestea. Deşartă este pocăinţa celui care vrea ca printr-o înfrânare de scurtă vreme de la mâncare şi printr-un post de o zi să acopere îmbuibarea şi beţia lui repetată! Nefolositoare este şi pocăinţa aceluia care crede că printr-o omorâre de scurtă durată a trupului îşi poate curăţa păcatele grele, de moarte, săvârşite timp de mulţi ani! Nedreaptă este şi pocăinţa celui care nădăjduieşte ca prin câteva suspine şi câteva bătăi în piept să îndrepte multele lui nedreptăţi! Îndoielnică este iertarea păcatelor celui care gândeşte că prin lacrimi puţine, fără ostenelile şi nevoinţele specifice adevăratei pocăinţe, îşi poate spăla multele lui fărădelegi şi necurăţii, şi astfel să se izbăvească de chinurile veşnice!

Multe lacrimi au vărsat ninivitenii şi mare le-a fost pocăinţa: şi toţi, de la cel mai mic până la cel mai mare, s-au îmbrăcat în sac, au hotărât să ţină post nu numai oamenii, ci şi vitele, şi s-au îndreptat către Dumnezeu în rugăciune de pocă-

ință. Cu toate acestea, nu erau pe deplin convinși că vor fi izbăviți de pieirea care îi amenința, căci spuneau: *Poate că Dumnezeu Se va întoarce și Se va milostivi și va ține în loc iuțimea mâniei Lui ca să nu pierim!* (Iona 3, 9). Și dacă ei, după o asemenea pocăință, tot nu erau convinși că Dumnezeu îi va milui și le va ierta păcatele, atunci cum poate fi convins acela care crede că printr-o pocăință scurtă și câteva lacrimi se va curăți de păcatele lui multe și grele? S-ar putea spune: „Ninivitenii erau păgâni, ei nu știau ce spune Scriptura: *Inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi* (Psalmi 50, 18); *Aproape este Domnul de cei umiliți la inimă și pe cei smeriți cu duhul îi va mântui* (Psalmi 33, 17); *Zis-am: Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului; și Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu* (Psalmi 31, 6). Iar noi, credincioșii, nădăjduim că și puținele lacrimi, îmbinate cu mărturisirea păcatelor, pot primi de la Domnul iertarea lor". La aceasta îți voi răspunde: desigur, pot, însă numai la aceia care se află la sfârșitul vieții lor și cărora nu le-a mai rămas timp pentru plângerea păcatelor și pentru nevoințe. Pe aceștia Domnul îi va milui chiar și numai pentru zdrobirea inimii. Ca exemplu îl avem pe tâlharul de pe cruce. Dar de la omul sănătos, care are timp pentru pocăință, Dumnezeu cere multe lacrimi, multe osteneli și nevoințe, până când aceste nevoințe ale pocăinței vor fi pe măsura sau, mai bine zis, vor întrece păcatele săvârșite înainte.

Iată ce trebuie să mai spunem despre lacrimi: există oameni care uneori au inima înduioșată și plâng pentru păcatele lor, dar tot nu încetează să păcătuiască; ce folos au de aceste lacrimi dacă

oamenii nu își îndreaptă viața lor? Unii chiar își mărturisesc păcatele lor cu lacrimi, dar apoi se întorc iarăși la aceleași păcate; ce folos au ei de la lacrimile vărsate când, după aceea, se afundă iarăși cu atâta plăcere în păcatul dinainte? Așadar nu sunt de ajuns numai înduioșarea și zdrobirea inimii pentru puțină vreme, fără pocăință adevărată, căci pocăința cea adevărată constă nu numai în faptul de a regreta și a plânge pentru păcate, ci și în faptul de a nu te mai întoarce la ele, iar pentru acele păcate care sunt deja săvârșite, trebuie să săvârșești nevoințele pocăinței.

Apostolul Pavel spune că Esau deși cu lacrimi a căutat n-a mai avut cum să schimbe hotărârea (Evrei 12, 17). De ce nu au fost primite de către Dumnezeu lacrimile acestui păcătos, de ce nu au curățit ele păcatele lui? Sfântul Ioan Gură de Aur răspunde la această întrebare astfel: „El n-a mai avut cum să schimbe hotărârea, pentru că nu s-a arătat el însuși vrednic de pocăință".

Un altul poate spune: „Apostolul Petru a plâns puțin și a primit iertarea păcatului său; așa și mie mi se vor ierta păcatele, fără să am osteneli îndelungate de pocăință, dacă voi plânge măcar un ceas înaintea Domnului". Acestuia îi va răspunde în locul meu însuși ucenicul Apostolului Petru, Sfântul Clement. El spune că Sfântul Petru în fiecare noapte, auzind cântarea cocoșului, își amintea imediat lepădarea lui de Hristos, se ridica din patul său și cădea la pământ, plângând cu amar și vărsând multe lacrimi și așa a făcut în tot timpul vieții lui. Iar istoricul bisericesc Nichifor adaugă faptul că ochii Sfântului Apostol, din pricina

plânsului zilnic, erau întotdeauna roşii şi parcă însângeraţi. Iată care a fost pocăinţa lui Petru! Dar tu, care nădăjduieşti să-ţi plângi toate păcatele tale într-un ceas, poţi să plângi cu atâta amar, cum a plâns Petru? Poţi să te tânguieşti în fiecare noapte aşa cum s-a tânguit el? Eşti în stare să săvârşeşti acele osteneli şi nevoinţe pe care le-a săvârşit Sfântul Petru, de dragul Domnului său, pentru lepădarea sa, chiar până la răstignirea cu capul în jos pe cruce?

Aşadar nu te încrede în puţina zdrobire a inimii tale şi nu-ţi pune nădejdea în firava ta osteneală şi în scurta ta nevoinţă: fă înaintea Domnului pocăinţă pe măsura păcatelor tale mari şi chiar mai mare decât ele, cu multe lacrimi, şi abia atunci o, păcătosule, să aştepţi milă de la El! Apostolul spune: *Căci precum aţi făcut mădularele voastre roabe necurăţiei şi fărădelegii, spre fărădelege, tot aşa faceţi acum mădularele voastre roabele dreptăţii, spre sfinţire* (Romani 6, 19). Iar Sfântul Grigorie Dialogul spune: „Pocăinţa se cunoaşte după roade, nu după rădăcină sau frunze: Domnul l-a blestemat pe smochinul care avea numai frunze, însă era neroditor; tot aşa nu primeşte nici simpla mărturisire a păcatelor fără rod - omorârea trupului (ca o nevoinţă a pocăinţei)". Luaţi aminte la aceste cuvinte: rădăcina pocăinţei este buna intenţie de a mărturisi păcatele, frunzele sunt însăşi mărturisirea păcatelor către Dumnezeu înaintea părintelui duhovnic şi făgăduinţa de îndreptare, iar roadele pocăinţei sunt viaţa virtuoasă şi ostenelile căinţei. După aceste roade se şi cunoaşte adevărata pocăinţă. Întăreşte buna ta intenţie să fie ca o rădăcină; înmulţeşte cuvintele mărturisirii păcatelor tale spre a fi ca frunzele în copac; însă dacă, după aceea, nu vei aduce roade vrednice de pocăinţă, dacă nu îţi vei îndrepta viaţa ta şi nu vei înlocui păcatele tale cu virtuţile opuse lor, atunci vei fi un pom nevrednic de binecuvântarea lui Dumnezeu şi mai mult decât aceasta: teme-te de blestemul lui Dumnezeu!

În Sfânta Scriptură citim despre doi păcătoşi care s-au căit deopotrivă pentru păcatele lor şi le-au mărturisit înaintea lui Dumnezeu. Aceştia au fost Saul şi David. Însă nu au primit amândoi iertare de la Dumnezeu. Saul a spus: *Am păcătuit călcând porunca Domnului* (1 Regi 15, 24). David a spus: „Am păcătuit înaintea Domnului meu". Însă David a primit iertare şi s-a mântuit, iar Saul nu s-a învrednicit de iertare şi a pierit în mânia Domnului. De ce s-a întâmplat aşa? Oare Domnul a judecat nedrept pe cei doi păcătoşi care I s-au spovedit, pe unul miluindu-l, iar pe celălalt respingându-l? Nu! *Credincios este Domnul întru cuvintele Sale şi cuvios întru toate lucrurile Sale* (Psalmi 144, 13). Vinovat este însuşi păcătosul neiertat, adică Saul: în cuvinte el şi-a mărturisit păcatul lui, însă nu a făcut pocăinţă adevărată şi nu s-a îndreptat, deşi avea timp destul pentru acestea. Iar David, după mărturisirea păcatului său, cât s-a nevoit în pocăinţă! În fiecare noapte uda patul cu lacrimile lui, se deştepta la miezul nopţii, mânca cenuşă în loc de pâine şi băutura lui o amesteca cu plânsul; se istovise din pricina postului, îşi omora trupul şi se smerea înaintea Domnului, îmbrăcându-se în sac şi având capul presărat cu cenuşă. Şi pentru aceste osteneli ale pocăinţei nu numai că a primit

iertarea păcatului său, dar a devenit şi alesul cel iubit al lui Dumnezeu. Iar Saul, care şi-a spovedit numai cu gura păcatul său şi nu s-a ostenit să facă pocăinţă, a rămas pe veci neiertat...

Aşadar, nimeni să nu nădăjduiască să se curăţească de păcatele sale mari numai prin spovedanie şi puţina zdrobire a inimii, fără ostenelile şi nevoinţele specifice adevăratei pocăinţe dacă, având vreme să-şi îndrepte viaţa, se leneveşte să împlinească acest lucru cu fapta. Mai bine să îl urmăm pe David care spune: *Că fărădelegea mea eu o voi vesti şi mă voi îngriji pentru păcatul meu* (Psalmi 37, 18). Vedeţi, el nu se mulţumeşte numai cu mărturisirea fărădelegii lui, ci se îngrijeşte să o şi îndrepte: voi mărturisi - spune el - păcatul meu şi mă voi osteni să-l îndrept. Căci ce folos este în a deschide rana şi a nu pune pe ea plasturele care trebuie? Ce folos este în a-ţi mărturisi păcatele, iar apoi în a nu săvârşi ostenelile pocăinţei pentru ele şi a nu-ţi îndrepta viaţa? (...)

Bibliografie: Sfântul Dimitrie al Rostovului, *Viaţa şi Omiliile,* Ed. Bunavestire, Galaţi, 2003.

Cuvântul Sfântului Simeon Noul Teolog despre împărtăşirea cu vrednicie şi nevrednicie

(...) În adevăr, dacă omul nu plânge în fiecare zi şi noaptea înaintea lui Dumnezeu, apoi nici atunci când vrea să se împărtăşească cu Dumnezeieştile Taine nu va putea să se tânguie şi să plângă cât de puţin, sau să verse vreo lacrimă după Dumnezeu. Cum să plângă cel căruia îi vin rar lacrimile, fie din vreo neştiinţă, fie din vreo întâmplare oarecare? Ceea ce nu mi se pare un lucru de mirare, pentru că mulţi nici la ieşirea sufletului nu plâng şi nu lăcrimează. De aceea mi se pare că nici nu sunt mulţi cei ce plâng, ci foarte puţini şi lesne de numărat. Iar dacă şi acest lucru îl socotesc cu neputinţă, şi anume: să se împărtăşească cu Dumnezeieştile Taine totdeauna cu lacrimi, vai de nebunia lor! Vai de nesimţirea lor! Vai şi mie pentru nebunia celor ce zic acestea şi întunecarea şi lenevirea lor! Dacă s-ar fi judecat singuri, nu ar fi judecaţi de însăşi cuvintele lor. Dacă s-ar fi îngrijit de pocăinţă nu ar fi răbufnit că lucrul este cu neputinţă. Dacă ar face fapte mântuitoare nu s-ar lipsi cu totul de acest dar al lui Dumnezeu. Dacă ar agonisi frica lui Dumnezeu în inimile lor, ar mărturisi că este cu putinţă a plânge şi a lăcrima nu numai în vremea împărtăşirii cu Dumnezeieştile Taine, ci de-a pururi şi în tot ceasul.

De aceea vreau să încredinţez dragostea voastră mai deplin despre acest lucru şi aduc cuvântul ca şi cum aş întreba chiar pe cei ce au grăit cele de mai sus: Spuneţi-mi, fraţilor, de ce

este cu neputinţă acest lucru? Îmi veţi răspunde: Fiindcă din fire unii se pleacă cu lesnire spre umilinţă, iar alţii sunt vârtoşi şi împietriţi la inimă şi nu se umilesc nici când sunt bătuţi. Cum, deci, să plângă şi să lăcrimeze aceştia şi să se împărtăşească totdeauna cu lacrimi? Chiar şi preoţii, cum pot plânge când săvârşesc Jertfa cea dumnezeiască şi fără de Sânge?

Fie aşa cum ziceţi, vă răspund eu, dar spuneţi-mi, dacă ştiţi, din ce pricină sunt vârtoşi şi cu anevoie plecaţi spre umilinţă? Iar dacă nu ştiţi, să nu vă ruşinaţi a vă coborî puţin din înălţimea voastră şi plecându-vă urechea cu dragoste să nu vi se pară lucru nevrednic a învăţa de la mine, cel mai din urmă decât toţi. Căci scris este: *Dacă se va descoperi celui mai mic, cel mai mare să tacă!* (1 Corinteni 14, 30). De ce, deci, vă întreb eu, unul este împietrit, iar altul lesnicios spre umilinţă? Iată de ce, vă răspund: pentru că, cu voia sa unul este bun, iar altul rău. Cu ştiinţa sa, unul face cele rele, iar altul nu le face. Unul adică este rău, pentru că face cu voia sa cele potrivnice, iar altul este bun că face cu voia sa cele plăcute lui Dumnezeu. Dacă vei lua aminte, vei vedea că totdeauna oamenii s-au făcut buni din răi şi răi din buni prin aceste trei: cu voia, cu cugetul şi cu fapta. (...)

Dacă nimeni nu este fără de păcat, chiar numai o zi de-ar fi viaţa lui, şi dacă nimeni nu poate avea inima curată, prea limpede este că nici fără pocăinţă şi fără lacrimi nu trebuie să treacă nici o zi din viaţa omului. Dacă n-are lacrimi, măcar este dator să le caute din toată puterea şi din tot

sufletul. Altfel nu poate să fie fără de păcat şi cu inima curată. Dacă cineva, ştiindu-şi mulţimea păcatelor şi greutatea greşelilor, nu voieşte să se culce pe jos, să privegheze şi să-şi vindece rănile poftei sale pătimaşe şi ale cugetelor care îl duc la nesimţire, care s-au împuţit şi au putrezit din lenevirea şi neplecarea lui, ceea ce este o mare nebunie, cum se va cutremura el de osânda şi de judecata cea aşteptată de cei păcătoşi, şi cum va plânge întru durerea inimii sale?

Dacă nu voieşte omul să rabde, ostenindu-se şi gârbovindu-se până la sfârşit, să umble ziua şi noaptea, mâhnindu-se şi necăjindu-se, să se smerească în toate, să răcnească întru suspinarea inimii lui, făcându-se ca o pasăre singuratică pe acoperişuri, să se asemene cu pelicanul din pustie, să devină cu aşezarea sufletului străin faţă de toţi cei din mănăstire şi din lume, fără îndrăzneală faţă de cei mari şi de cei mici, să se ostenească cu suspin, să mănânce cenuşă cu pâinea şi cu băutura sa, s-o amestece cu plângerea, cum va putea o, fraţilor, vreodată, în fiecare noapte să-şi spele patul şi aşternutul să-l ude cu lacrimi? Cu adevărat, nicidecum! Şi nu numai că nu va vedea la sine niciodată lacrimi, dar nici în vremea rugăciunii nu le va afla, nici loc nu va putea să gătească Domnului, nici sălăşluire vrednică Dumnezeului lui Iacov, Care este Hristos Domnul, Mântuitorul şi Dumnezeul nostru. Şi dacă pe acestea nu le va face bine, adică nu se va cumineca cu lacrimi şi cu vrednicie, apoi nu va primi în sine pe Împăratul şi Dumnezeu, chiar dacă şi numai o dată pe an ar face acest lucru. Că Sfintele se cade totdeauna să fie

numai celor Sfinți. Aceste cuvinte: Sfintele Sfinților, unii le propovăduiesc și le strigă tare, și o, măcar de le-ar auzi și ei, iar alții, când le aud zic: „Ce? Cel ce nu este sfânt este și nevrednic?" Da, nevrednic, cel ce nu-și mărturisește totdeauna cele ascunse ale inimii sale, cel ce nu face pocăință adevărată pentru ele și pentru cele greșite din neștiință, cel ce nu plânge de-a pururi și nu se mâhnește și nu face cu râvnă cele zise mai sus, acela nu este vrednic.

Iar cel ce face toate acestea este foarte vrednic să se împărtășească cu Dumnezeieștile Taine, nu numai la praznice, ci și în fiecare zi, și îndrăznesc să zic chiar de la începutul pocăinței și al întoarcerii sale. Pentru că cel ce face acestea până la sfârșitul vieții sale, trăind în smerenie și cu inima frântă, este iertat. Dacă așa este și așa face, se luminează la suflet în fiecare zi, cu ajutorul Sfintelor Taine, și, în scurtă vreme, ajunge la desăvârșită curățenie și sfințenie. Altfel nu este cu putință a spăla și a curăța vasul nostru cel întinat și casa noastră cea pângărită. Mai mult decât atât nici nu am putea învăța, nici din Dumnezeieștile Scripturi, nici din lucrare. Apostolul ne spune necontenit: *Să se ispitească omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar. Că cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie Trupul Domnului, își mănâncă și bea lui-și osândă. Și iarăși: Cel ce cu nevrednicie mănâncă Trupul și bea Sângele Domnului, nesocotind Trupul Domnului, vinovat va fi de Trupul Domnului* (1 Corinteni 11, 27-29).

Și dacă cel ce nu arată roade vrednice de pocăință este mustrat și vădit de toată Scriptura

cea de Dumnezeu insuflată că este nevrednic, spune-mi cum va putea cineva fără lacrimi să se curățească și să se împărtășească cu vrednicie cu Sfintele Taine? Căci acestea (lacrimile) sunt cel dintâi rod al pocăinței. Și după cum urâta scurgere a trupului și îndulcirea inimii cu vreo patimă este un fel de jertfa pe care noi o aducem diavolului, tot așa și lacrimile vărsate din durerea inimii sunt o jertfă bine primită Stăpânului și curăță necurăția acelei dulceți pătimașe. Arătând acest lucru, David zicea: *Jertfa (bine plăcută) lui Dumnezeu este duhul umilit, inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi* (Psalmi 50, 18). Și cu dreptate; că astfel deprinzându-se sufletul, și smerindu-se totdeauna, nu va petrece nici o zi fără lacrimi, precum a zis David: *Spăla-voi în toate nopțile patul meu, cu lacrimile mele așternutul meu voi uda* (Psalmi 6, 6).

Pentru aceasta, vă rog pe voi, părinților și fraților, fiecare cu râvnă să-și iscusească în acestea sufletul, care, astfel umilindu-se și schimbându-se, să se facă puțin câte puțin izvor care varsă râuri de lacrimi și de umilință. Iar dacă nu ne vom sârgui astfel să ne curățim, ci vom umbla în lenevire, în trândăvie și slăbănogire, eu, pentru cruțarea dragostei voastre, nu voi zice ceva apăsător, ci numai atât: chiar dacă cineva se va împărtăși vreodată cu lacrimi, adică va plânge fie înaintea Dumnezeieștii Liturghii, fie în timpul Sfintei Liturghii, fie chiar în vremea împărtășirii cu cele Dumnezeiești, însă în celelalte zile și nopți nu se sârguiește să facă acest lucru, de nici un folos, nu-i va fi faptul că a plâns o dată. Că numai cu atâta

nu ne facem vrednici şi nu ne curăţim degrabă, ci totdeauna şi neîncetat trebuie să plângem, până la moarte, precum Însuşi Stăpânul ne-a poruncit, zicând: „Pocăiţi-vă, cereţi, căutaţi şi bateţi. Până când? Până ce veţi lua, veţi afla şi vi se va deschide. Ce anume? Împărăţia Cerurilor".

Că, pocăinţa aceasta care se face necontenit şi până la moarte, precum am zis, cu osteneală şi cu necaz, încetul cu încetul ne face să vărsăm lacrimi amare, care spală şi curăţă întinăciunea şi spurcăciunea sufletului. Abia după acestea vine pocăinţa cea curată şi lacrimile cele amare se fac dulci şi bucuria neîncetată se naşte în inimile noastre şi ne face să vedem strălucirea cea nespusă. Pe care de nu ne vom nevoi cu toată sârguinţa să o ajungem şi s-o primim, duhovniceştilor Părinţi şi fraţi, nu ne vom putea izbăvi de toate patimile, nu vom putea agonisi deloc faptele cele bune, nu vom putea cu vrednicie şi cu lacrimile cele după Dumnezeu să ne împărtăşim totdeauna cu Dumnezeieştile Taine, nici să vedem dumnezeiasca Lumină, Care se află împreună cu ele. Nici inimă curată nu vom avea vreodată, nici Sfântul Duh nu Se va sălăşlui cunoscut în noi, nici nu ne vom învrednici ca Sfinţii să vedem pe Dumnezeu: nici aici, nici dincolo, dacă ne ducem orbi. Ci, precum zice Sfântul Grigorie, Cuvântătorul de Dumnezeu: „Aşa de departe vom fi de vederea aceea, potrivit cu orbirea cea de aici a fiecăruia dintre noi, pe cât ne-am lipsit de bună voie de Lumina Lui în viaţa aceasta de acum". (...)

(...) Ia aminte bine la cuvintele mele. Dacă te împărtăşeşti cu conştiinţă şi cu cunoştinţă, te

împărtăşeşti cu vrednicie; iar dacă nu, apoi mănânci şi bei cu totul cu nevrednicie. Dacă ai primit cu conştiinţă curată ceea ce ai luat, iată că în adevăr te-ai făcut vrednic de această masă. Iar dacă nu te vei face vrednic, nici nu te vei apropia şi nici nu te vei uni în vreun fel cu Dumnezeu Cel nevăzut. Să nu-ţi închipui că cei ce se împărtăşesc cu nevrednicie cu Sfintele Taine se pot apropia şi uni cu Dumnezeu fără prea multă osteneală, că acest lucru nu se întâmplă şi nici nu se va întâmpla vreodată. Numai cei ce sunt vrednici de descoperirea cea înţelegătoare a Dumnezeirii Celei nevăzute, pe Care ei o văd şi o mănâncă cu ochiul şi cu gura minţii, numai aceia când se împărtăşesc cu dumnezeiescul Trup al Domnului Iisus Hristos, cunosc că bun e Domnul. Aceştia nu mănâncă numai pâinea cea văzută, ci totodată mănâncă şi beau în chip tainic pe Dumnezeu. Se hrănesc atât văzut, cât şi nevăzut, cu trupul şi cu sufletul, şi se unesc în amândouă felurile cu Hristos Cel îndoit în fire, fiind întrupaţi şi uniţi cu slava şi cu Dumnezeirea Lui. Aşa sunt uniţi cu Dumnezeu cei ce mănâncă din această pâine şi beau din acest pahar cu vrednicie, în cunoaşterea şi contemplarea tainei, cu suflet şi cu inimă simţitoare.

Iar cei ce se împărtăşesc cu nevrednicie sunt goi de Darul Sfântului Duh, îşi hrănesc numai trupul, nu şi sufletul. Dar să nu te tulburi, prea iubite, auzind acest adevăr. Dacă tu mărturiseşti că Trupul Domnului este cu adevărat Pâinea Vieţii, Care dă viaţă; dacă ştii că Sângele Lui de asemenea dă viaţă celor ce se împărtăşesc cu El şi că Se preface în cei ce-L beau în izvor de apă rece

ce curge în viața veșnică, spune-mi de ce tu, care te împărtășești, nu sporești cu nimic în sufletul tău și cu toate că ai simțit o oarecare bucurie, din nou te afli aproape tot așa cum erai mai înainte, fără să observi în tine nici cea mai mică sporire, nici izvor care curge, nici o lumină? În adevăr, materialicește, această pâine nu este decât o îmbucătură, pentru cei care nu văd dincolo de simțire; dar duhovnicește, ea e lumină neapropiată, cu neputință de cuprins. Tot așa vinul e lumină, viață, foc și apă vie. Deci, dacă mâncând dumnezeiasca Pâine și bând Vinul veseliei n-ai ajuns în măsură să trăiești o viață nestricăcioasă, că ai primit această Pâine ca un foc sau ca o lumină, asemenea Proorocului, că ai băut Sângele Domnului ca pe o apă, Care curge și vorbește, dacă nici un fel de rod n-ai văzut și n-ai simțit, cum îți închipui că te-ai împărtășit cu Viața? Cum îți închipui că te-ai atins de focul cel neapropiat sau cum crezi că te-ai împărtășit cât de puțin din lumina cea veșnică? Ceea ce nu s-a întâmplat vreodată nici unuia, care a fost tot așa de nesimțitor ca și tine. Da, lumina te luminează, dar tu ești orb; focul te încălzește, dar tu nu te-ai încălzit; viața te-a atins cu umbra sa, dar tu nu te-ai unit cu ea; apa cea vie a trecut prin sufletul tău, ca printr-o conductă, deoarece n-a găsit în tine vasul vrednic de ea. Dacă astfel te împărtășești, dacă astfel te atingi de Tainele, cele neajunse, numai îți închipui că mănânci, fiindcă nu iei nimic, nu mănânci nimic și nu ai primit absolut nimic în tine. Fiindcă Cuvântul Cel neajuns, Pâinea Care Se coboară din cer nu-i cuprinsă de cele văzute. El cuprinde, ia și se unește fără ames-

tecare cu cei vrednici și bine pregătiți pentru primirea Lui[7].(...).

(...) Trebuie să spunem însă că, pentru ca să luăm iertarea păcatelor noastre, nu trebuie numai să ne pocăim din tot sufletul nostru, ci și să nu mai cădem altă dată în aceleași păcate, nici să ne întoarcem iarăși precum câinele la vărsătura lui (2 Petru 2, 22). Dar a ne păzi noi să nu cădem în aceleași păcate e lucru foarte anevoios pentru noi dacă nu punem strajă și pază mare asupra noastră înșine în tot felul și cu toată grija, și dacă nu avem ajutoare și arme duhovnicești ca să ne împotrivim vrăjmașilor noștri gândiți cu mintea (inteligibili) demoni. Căci pentru că am fost prinși mai înainte de vrăjmașul prin păcate, și ne-am făcut robi plăcerilor și ne-am făcut supuși și sclavi diavolului, trebuia să fim târâți și de asemenea pofte și plăceri și să fim trași cu silă mare, ca niște sclavi fără cinste, în chip vrednic de milă și ticălos, pentru ca să slujim și să fim robi vrăjmașului nostru diavol și să fugim departe de robia pe care o datorăm Stăpânului nostru Hristos, iar așa să ne facem călcători ai poruncilor Lui și ai făgăduințelor pe care I le-am făcut. De aceea, ca să nu ni se întâmple și să nu pățim un asemenea rău, trebuie să luăm din Sfânta Scriptură ajutor și armă potrivnică pentru fiecare vrăjmaș care vine asupra noastră, precum ne spune dumnezeiescul David: *Drept aceea spre toate poruncile Tale m-am îndreptat, toată calea nedreaptă am urât* (Psalmi 118, 128); și împotriva poftei gândurilor de rușine să punem amintirea morții, a înfricoșătoarei Judecăți și a chinurilor de nesuportat ale iadului; împotriva

trândăviei să punem râvna şi purtarea de grijă; împotriva lăcomiei pântecului postul; împotriva iubirii de plăcere înfrânarea, împotriva băuturii multe băutura puţină; împotriva aprinderii trupului să punem amintirea focului veşnic şi atenţia continuă şi din tot sufletul la Dumnezeu unită cu privegherea şi setea. Căci dacă vom face în acest fel cu fiecare patimă care ne războieşte - ca să nu le spun pe toate şi să lungesc cuvântul - şi vom dobândi virtutea opusă acelei patimi, cu siguranţă vom fi păziţi nevătămaţi şi nerăniţi de vrăjmaşul, pentru că suntem păziţi de aceste virtuţi ca de nişte soldaţi puternici. Căci dacă iertarea obişnuinţei rele şi abţinerea de la faptele nelalocul lor s-ar putea realiza fără sudori şi osteneli, atunci numai abţinerea ar fi deajuns celor ce se pocăiesc pentru mântuirea lor.

Pe lângă cele pe care ţi le-am scris până acum, îţi scriu, iată, spre aducere-aminte şi cele ce trebuie să le faci şi să le păzeşti pe lângă acestea, şi care sunt următoarele: Când se săvârşeşte Dumnezeiasca Liturghie şi preotul sau diaconul spune: „Cei chemaţi ieşiţi!", trebuie să ieşi afară din biserică şi să stai în pridvor şi să nu vorbeşti cu nimeni în vremea aceea, ci să-ţi aduci aminte de păcatele tale şi să plângi. Apoi după ce se încheie Dumnezeiasca Liturghie, iarăşi să intri în biserică, şi când vine seara, după pavecerniţă, să mergi în acelaşi loc şi să spui *Sfinte Dumnezeule* şi Psalmul 50: ***Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta!*** şi ***Doamne miluieşte!*** de cincizeci de ori, şi ***Doamne, iartă-mă pe mine păcătosul!*** tot de cincizeci de ori, după care să spui Psalmul 6: ***Doamne, nu cu***

mânia Ta să mă mustri pe mine, nici cu urgia Ta să mă certi! şi ***Doamne, câte am păcătuit cu lucrul, cu cuvântul şi cu gândul, iartă-mă!*** pe care să o spui de cincizeci de ori şi să faci douăzeci şi cinci de metanii; miercurea şi vinerea să te abţii de la carne, brânză, ouă, peşte, vin şi lapte după canonul Sfinţilor Apostoli. În postul Sfinţilor Apostoli, al Maicii Domnului şi Naşterii Domnului să nu mănânci carne, nici brânză, nici ouă, dar din celelalte să mănânci cu măsură şi înfrânare, iar rugăciunile tale, adică psalmii pe care i-am spus şi metaniile, să le dublezi. (...) Mai trebuie să te abţii şi de la dumnezeieştile şi înfricoşătoarele Taine, adică să nu te cumineci cu preacuratul Trup şi scumpul Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos; iar eu te sfătuiesc să te abţii şi de la pâinea binecuvântată, adică de la anafură, cât timp gândul şi socotinţa ta se vor găsi nemutate de la lucrurile cele rele ale păcatului şi până ce vei dobândi socotinţă tare ca să nu mai laşi vreodată faptele bune şi virtuţile şi nu vei urî păcatul în chip desăvârşit. Iar când te vezi pe tine însuţi că ai ajuns la această stare bună, că ai urât păcatul în chip desăvârşit şi socotinţa ta s-a întărit în cele bune şi te-ai făcut tare în încercări, că hotărârea să te abţii de la păcat e nestrămutată, atunci să te apropii, frate, de Taine cu credinţă neşovăielnică că nu te împărtăşeşti cu o simplă pâine şi un simplu vin, ci cu Trupul şi Sângele lui Dumnezeu. Şi făcând aşa te vei face părtaş al slavei Lui şi prin Tainele Lui vei lua iertarea desăvârşită a păcatelor tale şi vei dobândi în tine însuţi viaţa veşnică şi te vei face fiu al luminii şi al zilei (1 Tesaloniceni 5,

5). Vezi ca înainte să faci cele pe care ţi le-am spus şi înainte să arăţi cuvenita pocăinţă, să nu îndrăzneşti să te împărtăşeşti cu Trupul şi Sângele lui Hristos, căci atunci când te vor vedea demonii că ai dispreţuit pe Dumnezeu şi te cumineci cu nevrednicie, vor năvăli toţi asupra ta şi aşa, împiedicându-te fără milă şi fără omenie, te vor arunca iarăşi în noroiul neînfrânării tale dintâi; şi atunci te vei face cu adevărat, în loc de creştin, ucigaş de Hristos şi vei fi osândit împreună cu cei ce L-au răstignit pe Hristos cum zice Pavel: *Oricine va mânca şi va bea cu nevrednicie Trupul şi Sângele Domnului, vinovat va fi faţă de Trupul şi Sângele Domnului* (1 Corinteni 11, 27), adică va primi aceeaşi osândă cu aceia care L-au răstignit. (...)

Bibliografie: Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imne, Epistole şi Capitole, Scrieri,* volumul III, Ed. Deisis, Sibiu, 2001.

Anexe

Pentru o mai bună înţelegere a cuvintelor Sfinţilor Părinţi, anexăm trei articole, apărute în reviste contemporane, cu privire la primirea cu vrednicie a Sfintei Împărtăşanii.

Despre actualitatea Sfintelor Canoane

După cum spun marii duhovnici ai zilelor noastre, Sfintele Taine ale Spovedaniei (Mărturisirii) şi Împărtăşaniei sunt într-adevăr Tainele de care depind mântuirea tuturor creştinilor, sunt cheia mântuirii. Dar numai atunci când sunt făcute cum trebuie. Când e vorba de Sfânta Taină a Spovedaniei aceasta trebuie făcută în faţa unor duhovnici învăţaţi şi iscusiţi în fapte[8], care, în canonisirea păcatelor, ţin seama de Canoanele date de Sfinţii Părinţi. De asemenea, duhovnicii trebuie să se călăuzească tot după Sfinţii Părinţi şi în privinţa îndrumărilor pe care le dau celor ce se spovedesc, pentru a-i ajuta să părăsească păcatele, înlocuindu-le cu faptele bune potrivnice acestora. Iar credincioşii, găsind astfel de duhovnici şi având voinţă de mântuire, trebuie să se străduiască din toate puterile a împlini canonul primit la spovedanie. De fapt, după unii canonişti, preotul îşi dovedeşte vrednicia sau nevrednicia pentru slujirea preoţească la care este chemat mai înainte de toate prin felul în care înţelege însemnătatea Sfintei Taine a Spovedaniei[9].

Sfintele Canoane, de a căror covârşitoare însemnătate şi actualitate vrem să ne ocupăm, au

fost date de către Sfinții Părinți, fie de fiecare în parte, fie adunați în soboare locale ori ecumenice, și în general ele sunt hotărâri, norme sau dreptare, atât în ceea ce privește adevărata învățătură de credință, cât și adevărata trăire a ei în viața creștinilor. Aproape în totalitate, Canoanele date de Sfinții Părinți, atunci când e vorba de păcate, au în comun faptul că opresc pe păcătos de la Sfânta Împărtășanie un număr mai mare sau mai mic de ani (uneori mai puțin de un an), după greutatea păcatelor săvârșite. Numai că, din nefericire, în vremurile din urmă Canoanele sunt în cea mai mare măsură trecute cu vederea și cei mai mulți dintre cei bolnavi de păcate nu sunt de loc opriți de la Sfânta Împărtășanie, iar alții doar pentru scurt timp (de la un post la altul). (Se înțelege, afară de cazurile fericite, care sunt puține.) Acest lucru se întâmplă cu toate că Sfinții Părinți ne spun că: „Păgân este preotul care dezleagă ceea ce au legat dumnezeieștile Canoane" (Sfântul Efrem Sirul); și iarăși: „Mare prăpastie este unde Canoanele nu stăpânesc, și mare primejdie apasă asupra preotului care nu cunoaște dumnezeieștile Canoane" (Sfântul Ioan Gură de Aur). Iar Sfântul Vasile cel Mare, vrând să arate importanța deosebită a ținerii Canoanelor, aduce la cunoștință preoților din eparhia sa că trebuie să ia aminte la Canoanele Sfinților Părinți și să nu fie nepăsători cu privire la ele, „pentru ca treburile Bisericii să nu ajungă în deplină tulburare" (Canoanele 89 și 90 ale Sfântului Vasile cel Mare).

Întrebarea care se pune este aceasta: Se pot aplica întocmai Canoanele Sfinților Părinți

statornicite de Biserică? Răspunsul, dat în lumina scrierilor Sfinților Părinți, este un „da" hotărât! Putem întări aceasta arătând că: dacă în primele veacuri ale Bisericii - când râvna creștinilor pentru viața trăită în sfințenie era cu totul deosebită de cea a creștinilor zilelor noastre (azi avem creștini de un soi potrivnici celor de atunci, vorba lui Ilie Miniat) - pentru păcate grave: ucidere (în care intră și avortul), desfrânare, apostazie (lepădare de Dumnezeu), creștinii erau opriți ani mulți de la Sfânta Împărtășanie, ba în unele cazuri până la sfârșitul vieții[10]; și dacă, mai târziu, pe la sfârșitul veacului al VI-lea, Sfântul Ioan Postnicul scurtează timpul opririi de la Sfânta Împărtășanie, pentru cele mai multe dintre păcate, la trei ani, dar numai cu condiția ca cei opriți să țină în tot acest timp un post aspru (prin hrănirea cu mâncare uscată după orele 15 sau uneori până seara), și să facă câte 200-300 de metanii pe zi; deci - dacă în timpurile dinainte, când canonisirea era făcută cu adevărat după voia lui Dumnezeu, cei cu păcate grave se împărtășeau după mulți ani - Canoanele date de Sfinții Părinți sunt valabile cu atât mai mult azi, când viața duhovnicească a creștinilor este plină de formalism și nepăsare.

Doar atunci când păcătosul ia în serios canonul primit la spovedanie - care în esența sa stă, după Sfinții Părinți, în părăsirea păcatelor și în înlocuirea lor cu faptele bune potrivnice acestora, în oprirea de la Sfânta Împărtășanie, acolo unde o cer Canoanele, și în săvârșirea cu luare aminte de rugăciuni, citirea de cărți sfinte (doar cele scrise de Sfinții Părinți[11]), postiri, metanii, milostenii - și

se străduieşte cu toată puterea să-l împlinească, aceasta poate fi o pricină pentru ca duhovnicul să-i scurteze răstimpul opririi de la Sfânta Împărtăşanie prescris la început. „Nu cer mulţimea vremii, ci îndreptarea sufletului" - zice Sfântul Ioan Gură de Aur; şi iarăşi: „Deci aceasta arată-mi: dacă s-a umilit, dacă s-a schimbat, şi s-au făcut toate; dacă aceasta nu va fi, ce folos avem de vreme? Nici nu întrebăm dacă rana s-a legat de multe ori, ci dacă a folosit ceva legătura. Deci, dacă a folosit şi în puţină vreme, să nu se puie mai mult; dar dacă nimic n-a folosit, şi după zece ani să se puie; folosul legăturii va fi hotarul dezlegării". Aici vedem îndreptăţirea unor duhovnici (mai ales din mănăstire), care, trecând mulţi ani de la săvârşirea păcatelor, la mulţi dintre cei ce se spovedesc, dar care n-au fost canonisiţi cum trebuie şi nu li s-a cerut să răscumpere păcatul pe măsura greutăţii lui[12], chiar şi după vreme îndelungată dau celui ce se spovedeşte canon şi îl opresc de la Sfânta Împărtăşanie un anumit număr de ani.

Hotărâtoare rămân deci roadele pe care le face cel ce se spovedeşte. Dacă acestea nu se văd în răstimpul prescris, canonul de oprire de la Sfânta Împărtăşanie trebuie urmat sau poate fi chiar înăsprit prin sporirea numărului de ani, până la îndreptare, dacă această măsură este cea mai potrivită[13].

Duhovnicii zilelor noastre nu trebuie deci să se teamă atunci când canonisesc aşa cum cer Canoanele Sfinţilor Părinţi, văzând în aceasta o pricină a îndepărtării creştinilor de la Biserica lui Hristos! Ci, din contra, să se teamă când nu fac

astfel! Sfintele Canoane nu şi-au pierdut cu nimic însemnătatea şi puterea, şi de aceea nimeni din cei care nu ţin seama de ele să nu le învinuiască pentru răutatea ce stăpâneşte asupra celor fără frică de Dumnezeu. Părintele Cleopa spunea: „Preoţii, păstorii, să cunoască bine scumpătatea şi iconomia Sfintelor Canoane şi să le pună în lucrare după vreme şi de la caz la caz cu fiecare suflet rănit de păcate. Studenţii teologi ar trebui să cunoască cât mai bine cum să aplice scumpătatea şi iconomia Canoanelor, care s-au pus de Duhul Sfânt în Biserica lui Hristos. Mare primejdie este atât pentru preoţi, cât şi pentru păstoriţii lor dacă nu cunosc cât de puţin Sfintele Canoane, precum şi felul cum trebuie să le pună în lucrare"[14].

Ca o încheiere la tot ce s-a spus: astăzi când păcatele grave au ajuns obşteşti şi nu mai sunt simţite ca atare, ba, mai mult decât atât, i se zice „răului bine şi binelui rău" (Isaia 5, 20) - se cere asprirea canonisirii[15]. Canoanele par aspre doar aşezate alături de starea duhovnicească nefirească în care trăim. De aceea, penitentul trebuie îndrumat să ajungă a vedea starea sa de păcătoşenie (printre altele, pregătirea pentru spovedanie trebuie să fie cea mai des luată în seamă în predici şi cateheze)[16], şi căile de a ieşi din ea, dându-i-se nădejdea că timpul opririi de la Sfânta Împărtăşanie se poate scurta, atunci când el se străduieşte cu toată puterea să împlinească canonul primit la spovedanie.

*(Articol apărut în revista **Glasul Monahilor**, nr. 2/februarie 2004, p. 12).*

SĂ NU NE ÎMPĂRTĂŞIM CU NEVREDNICIE!

Una dintre cele mai grave înşelări, care astăzi a cuprins pe cei mai mulţi dintre creştini - fie mireni, fie clerici - este primirea Sfintei Împărtăşanii cu nevrednicie (1 Corinteni 11, 27-31). Mai mult chiar, ei se îndeamnă unii pe alţii a se împărtăşi cât mai des, în această stare de nevrednicie. Încep să se înmulţească scrierile ce susţin lucrul acesta. Zicem „înşelare", pentru că se trece de toţi cu vederea un lucru foarte important şi învederat tuturor: anume că creştinii zilelor noastre sunt cu totul diferiţi, ca vrednicie duhovnicească, de creştinii pe care Sfinţii Părinţi îi îndemnau să se împărtăşească mai des. Nu greşim spunând că noi - creştinii zilelor noastre - suntem mult diferiţi de creştinii de altădată. O zic mari ierarhi, precum Ilie Miniatis, de pildă. Nu e greu de demonstrat lucrul acesta prin cele mai simple exemple la îndemâna tuturor. Deci să ne gândim la câteva păcate grave, generalizate astăzi până la o aşa măsură, încât nu mai sunt văzute ca păcate sau, dacă sunt văzute de către unii, le văd ca păcate mici, neînsemnate. Chiar dacă ele existau şi în timpul creştinilor din vechime cărora Sfinţii Părinţi le cereau să se împărtăşească mai des, ele nu erau atunci într-un număr aşa de mare ca astăzi, când sunt generalizate deja. Iată şi exemplele: astăzi nu mai găsim decât foarte rar logodnici care să vină la cununie în stare de feciorie trupească; de asemenea, familii care să mai nască mulţi copii. Rare, prea puţine! Dacă familiile de azi fac un copil sau doi (ori nici unul), părinţii lor

aveau 3-4, iar bunicii sau străbunicii lor aveau 8-9 sau chiar mai mulţi. Deci avorturile, chiar dacă existau, erau rare, erau mai puţine. În România, după legalizarea avortului din 26 decembrie 1989, s-a practicat un număr impresionant de avorturi: 11 milioane în zece ani (1990-2000)[17]. Dar din 2000 până în zilele noastre... Dacă mai punem la socoteală avorturile care se fac prin folosirea anticoncepţionalelor şi a steriletelor care sunt avortive, deşi mulţi nu ştiu acest lucru! - vedem prea bine cât de mare este deosebirea dintre creştinii zilelor noastre şi cei de acum 100 de ani sau mai mult. Dar ce să mai zicem de alte păcate nefireşti (nu le mai numim, le ştiu prea bine cei ce le săvârşesc şi nu se poate să nu fie mustraţi de conştiinţă!). Asta în ceea ce priveşte relaţiile trupeşti în rândurile creştinilor din zilele noastre! Sau ce să mai zicem de divorţuri, care sunt la ordinea zilei?! Aşa era acum 100 de ani?! Sau, mai ales acum 200 de ani?! Sfântul Ignatie Briancianinov zice că pe vremea sa şi mai ales a celor dinaintea sa, când divorţurile erau făcute atunci când Biserica hotăra că pot fi făcute, ele erau foarte rare. Ba unii ierarhi de dinaintea sa nici nu întâlniseră cazuri de divorţ! Odinioară, era bine dacă ţineai seama de „gura lumii", căci pedepsea păcatele grave, mai ales cele făcute în văzul tuturor. Azi, aceeaşi „gură a lumii", sau „lumea" de care ţinem seama mereu, în toate gândurile, cuvintele şi faptele noastre ne duce absolut sigur spre iad. Câte familii nu sfârşesc rău tocmai pentru că ţin seama de ea! Şi nu vor să n-o ia în seamă, chiar dacă văd bine unde îi duce lumea,

de a-l cărui glas ascultă mereu. Dacă e „să stăm strâmb, dar să judecăm drept" - cum se zice - astăzi majoritatea creştinilor ar trebui să nu se apropie de Sfânta Împărtăşanie, afară de cazul că vor să facă acest lucru cu nevrednicie. Să judecăm din punctul de vedere al canoanelor Sfinţilor Părinţi familiile tinere care se păzesc de a avea copii. Ar trebui ca, în tot timpul cât se păzesc de a avea copii (şi se păzesc aproape toţi!), să nu se împărtăşească. Şi apoi încă 2 ani după ce au încetat să se păzească. (Sau optzeci de zile dacă fac nevoinţe mai aspre, adică o sută metanii pe zi şi postesc în toate aceste zile). Aici ar trebui de luat aminte la faptul că, cei ce se păzesc prin folosirea anticoncepţionalelor şi a steriletelor, care sunt avortive[18], trebuie canonisiţi într-o măsură mult mai mare. Şi aceasta pentru că e vorba de avorturi în toată regula. Ar trebui în aceste cazuri o canonisire asemenea avorturilor, de mulţi ani. Trebuie cercetată bine situaţia. Dar cu toate acestea ei sunt împărtăşiţi!

Ce să mai zicem de mulţi creştini de astăzi, care se împărtăşesc fără să ţină posturile în întregime, precum şi zilele de post de miercuri şi vineri de peste an, care n-ar trebui să se împărtăşească dacă fac aşa. La fel şi cu cei ce merg pe la vrăjitori şi alţii de soiul acestora; de cei ce se căsătoresc în grade[19] de rudenie trupească sau duhovnicească; de cei căsătoriţi[20] cu eretici sau cu păgâni; de cei divorţaţi şi recăsătoriţi, însă în mod necanonic[21]; toate, fapte neîngăduite de canoanele Sfinţilor Părinţi, care opreau de la Împărtăşanie pentru mulţi ani pe cei ce le făceau,urmând ca aceştia să se

despartă de acele însoţiri păcătoase. Câţi sunt întrebaţi la spovedanie despre lucrurile acestea?! Sau câţi duhovnici îi canonisesc pe cei ce îndeamnă la aceste păcate: părinţi, prieteni, alte persoane, care ar trebui şi ei canonisiţi în cazul acesta. Şi, repetăm, toate aceste fapte sunt astăzi făcute de majoritatea creştinilor; răul s-a generalizat.

Ideea că aceste păcate grave s-ar fi săvârşit în aceeaşi măsură şi în trecut, dar că nu se ştia de ele, neexistând mijloacele moderne de informare de astăzi, este cum nu se poate mai falsă. Referitor la aceasta, reamintim exemplul cel mai grăitor: numărul de copii al tinerilor căsătoriţi de astăzi, faţă de cel din timpul părinţilor lor, apoi al bunicilor lor şi, mai ales, al străbunicilor lor. Este un lucru învederat tuturor că situaţia este cu totul diferită. Este un lucru învederat tuturor celor ce vor să gândească şi să se smerească. Deoarece, cine neagă aceste adevăruri şi spune că, în ceea ce priveşte generalizarea păcatelor grave, nu este nici o deosebire între creştinii zilelor noastre şi cei de acum 100-200 de ani, nu arată altceva decât că vrea să se îndreptăţească, nevrând să-şi vadă păcătoşenia. Iar atunci când facem aceasta, când ne îndreptăţim şi nu vrem să ne vedem păcatele, nu ne vom mai îndrepta înaintea lui Dumnezeu, după Sfinţii Părinţi. Şi nu ne vedem păcătoşenia pentru că nu ne cunoaştem pe noi înşine. Iar aceasta se întâmplă pentru că ne rugăm fără luare aminte, citim scrierile Sfinţilor Părinţi fără luare aminte. Dacă le mai citim, fiindcă de cele mai multe ori citim altceva decât scrierile Sfinţilor Părinţi. (E bine a citi în acest sens scrierile Sfântului Ignatie Briancianinov).

Sfântul Ioan Gură de Aur - tâlcuind cuvintele Sfântului Apostol Pavel de la 1 Corinteni 11:30: *De aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi și mulți au murit* - zice că acei care nu vor fi pedepsiți până la sfârșitul vieții pentru împărtășirea lor cu nevrednicie, negreșit vor fi pedepsiți veșnic în viața viitoare. Iar Sfântul Ignatie Briancianinov zice despre cei ce se împărtășesc cu nevrednicie: „(...) Apropiindu-se de Tainele lui Hristos din putoarea păcatului, aruncându-se în putoarea păcatului după primirea Tainelor, nevăzând asupra lor pedeapsa neîntârziată, ei presupun că nu urmează niciodată vreo pedeapsă. Greșită părere! Iudeilor le-a fost prezisă pedepsire desăvârșită și nestrămutată pentru uciderea de Dumnezeu; aceasta însă a urmat la câteva zeci de ani după săvârșirea neîntrecutei nelegiuiri. Negrăita milostivire și îndelungă-răbdarea lui Dumnezeu încă mai aștepta pocăința lor. Această milostivire și îndelungă răbdare așteaptă și pocăința noastră. Pedeapsa este amânată iar și iar; ea însă va veni negreșit asupra păcătoșilor nepocăiți, îndărătnici, care săvârșesc dinadins păcatul. Începutul ei se vede cel mai des în moartea năprasnică sau într-o boală care înlătură putința pocăinței. Pedeapsa ca atare e împlinită în tărâmul de dincolo de mormânt" (...).

Toate cele spuse mai sus țin de majoritatea creștinilor care se împărtășesc cu nevrednicie. Nu este însă vorba aici și de cei ce spovedindu-se la duhovnici iscusiți[22] se împărtășesc cu Sfintele Taine în starea duhovnicească pe care o cere Dumnezeu pentru aceasta. De cei ce sunt canonisiți cum

trebuie, se cunosc foarte bine pe ei înșiși și își împlinesc cu râvnă canonul primit la spovedanie. Se vede în viața lor schimbarea minții și inimii lor. O adâncire în starea de smerenie, de conștientizarea păcătoșeniei, și în celelalte fapte bune.

Așadar, să nu ne înșelăm pe noi înșine văzând că nu suntem pedepsiți de Dumnezeu la scurt timp de la împărtășirea cu nevrednicie. Pedeapsa va veni cu siguranță, fie și mai târziu sau, dacă nu, să fim siguri, vom fi osândiți veșnic în viața viitoare. Iar atunci când suntem pedepsiți încă în viața aceasta, prin boli și necazuri de tot felul, să ne gândim întâi la această cauză a cauzelor a tuturor pedepselor venite asupra creștinilor zilelor noastre: împărtășirea cu nevrednicie. Bine ar fi ca atunci când creștinii vin la preot pentru a găsi explicații și soluții la diversele lor probleme să fie întrebați în primul rând acest lucru: Nu cumva te-ai împărtășit cu nevrednicie?

(Articol apărut în revista ***Glasul Monahilor****, nr. 8/august 2004, p. 18).*

ÎMPĂRTĂŞIREA CU VREDNICIE

Mare durere ar trebui să ne cuprindă sufletul şi foarte mult ar trebui să scriem împotriva unei stări de lucru foarte gravă din Biserica noastră.Este vorba despre faptul că, pe zi ce trece, majoritatea creştinilor ortodocşi, nu mai ţin deloc seama de cuvintele Sfintei Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi, cu privirea la pregătirea pentru Spovedanie şi Sfânta Împărtăşanie. Foarte puţini dintre ei, mai ştiu să facă diferenţa, dintre păcatele opritoare de la Sfânta Împărtăşanie şi cele neopritoare de la primirea acesteia.

De la începuturile creştinismului şi până în zilele noastre, Sfinţii Părinţi au făcut foarte limpede diferenţa dintre cele două feluri de păcate sau să zicem nevrednicii pentru primirea Sfintei Împărtăşanii. Este foarte necesar a se citi în acest sens *Pidalionul, Carte foarte folositoare de suflet*, de Sfântul Nicodim Aghioritul sau scrierile şi poeziile Sfântului Ioan Iacob... Aşa se face că atunci când era vorba de păcate uşoare, Sfinţii Părinţi cereau celor ce le aveau, să se spovedească cu părere de rău şi să se împărtăşească. În acest sens Sfântul Nicodim Aghioritul, citându-l pe Sfântul Atanasie al Antiohiei, zice: „Aşadar, dacă vom cădea în oarecare lucruri mici, omeneşti şi uşor de iertat, de exemplu, fiind furaţi de limbă, de auz sau de ochi, de slavă deşartă, întristare şi irascibilitate sau de ceva din unele ca acestea, atunci făcându-ne reproşuri nouă înşine şi mărturisindu-ne lui Dumnezeu, aşa să ne împărtăşim din Sfintele Taine, crezând că împărtăşirea dumnezeieştilor

Taine se face spre curăţirea unora ca acestea, adică de aceste păcate mici, nu însă de cele grele şi necurate pe care le-am fi făcut".

Însă când era vorba de păcate grele precum lepădarea de credinţă, uciderile, avorturile (azi şi cele făcute prin folosirea pilulelor anticoncepţionale şi steriletelor de care unii nu ştiu), desfrânarea (preadesfrânarea, perversiunile sexuale: sodomie – sex anal, gomorie – sex oral), alergarea pe la vrăjitori... Sfinţii Părinţi, cereau în chip hotărât, ca cei ce le făceau, să nu se împărtăşească un mare număr de ani. Mai apoi, Sfântul Ioan Postnicul (secolul VI), a micşorat numărul anilor de oprire de la Sfânta Împărtăşanie, dar a cerut şi mai mari nevoinţe trupeşti şi duhovniceşti[23]. Sfântul Nicodim Aghioritul în *Carte foarte folositoare de suflet*, arată că Biserica, în decursul timpului, a primit acest fel de canonisire (al Sfântului Ioan Postnicul) şi că este bine a fi folosit în continuare.

Cum stau lucrurile în privina împărtăşirii cu Sfintele Taine în zilele noastre?! Este o mare confuzie. Adeseori creştinii sunt îndemnaţi să se împărtăşească şi încă foarte des. Susţinătorii împărtăşirii dese aduc mărturii de la Sfinţii Părinţi în sensul acesta. Nu spun nimic însă de faptul că scrierile acestora erau adresate unor creştini care în majoritatea lor nu aveau păcate opritoare de la primirea Sfintei Împărtşanii, însă erau indiferenţi în ceea ce priveşte primirea acesteia, iar unii nu o primeau dintr-o falsă evlavie sau smerenie. De asemenea nu fac nici o notă cât de mică la astfel de scrieri, despre faptul că peste tot unde Sfinţii Părinţi spun că trebuie excluşi de la Sfânta Împărtăşanie cei

opriți de Sfintele Canoane[24], este vorba de cei cu păcate grele, de care se fac vinovați majoritatea celor ce se împărtășesc astăzi și unii încă foarte des. Nici nu dau măcar câteva canoane care hotărăsc anii ce trebuie să stea opriți de la Sfânta Împărtășanie cei cu păcate grele, din care să se vadă ce nevoință trebuie să facă în acest sens.

Este foarte grav faptul că sunt aduse în actualitate scrieri ale Sfinților Părinți care vorbesc despre împărtășirea deasă, fără să li se spune celor ce o fac astăzi împotriva Sfintelor Canoane, că nu îi privesc pe ei îndemnurile Sfinților Părinți, ci pe cei cu păcate ușoare, după cum am văzut mai sus, în citatul dat de la Sfântul Nicodim Aghioritul. Atunci când Sfinții Părinți îndemnau la Împărtășanie deasă, era vorba deci de majoritatea creștinilor de atunci, care nu aveau păcate grele, opritoare de la aceasta, dar erau nepăsători și neștiutori cu privire la importanța covârșitoare a primirii Sfintei Împărtășanii. Cei cu păcare grele în timpurile de atunci erau puțini, o excepție. Astăzi situația este dimpotrivă și scrieri care îndeamnă la împărtășirea deasă nu își au rostul. Ar trebui ca, creștinii zilelor noastre să fie îndemnați să citească scrierile amintite mai sus *Pidalionul, Carte foarte folositoare de suflet* și altele de felul acestora, pentru ca să nu se împărtășească nu nevrednicie (vezi și Epistola I către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, capitolul XI, versetele 27-31).

Să luăm aminte, așadar, pentru că este vorba de două stări duhovnicești diferite, de două nevrednicii diferite față de primirea Sfintei Împărtășanii. Repetăm, spre o mai bună înțelegere, că este

vorba de una care nu ne oprește de la primirea Sfintei Împărtășanii (păcatele ușoare), și o alta care ne oprește de la primirea ei, mai mulți sau mai puțini ani, în funcție de ce fel de canon mai aspru sau mai puțin aspru facem, datorită păcatelor grele pe care le-am făcut. Așa se explică faptul că Sfântul Nicodim Aghioritul în unele scrieri îndeamnă la împărtășire deasă, însă în altele arată clar că sunt unii care nu pot să se împărtășească, decât după ce sunt opriți de la Sfânta Împărtășanie un timp și fac anumite nevoințe, după cum vedem în notele extinse pe care le face la *Pidalion* sau în învățăturile sale din *Carte foarte folositoare de suflet*.

Pe cei care suntem nedumeriți de faptul că deși suntem dezlegați de păcate atunci când ne spovedim, nu suntem lăsați totuși să ne împărtășim, Sfântul Nicodim Aghioritul ne învață: „Dacă cineva, fiind nedumerit, ar spune să păcatul celui ce se pocăiește se iartă prin rugăciunea de iertare a duhovnicului - și deci de ce acestuia nu i se îngăduie să se împărtășească cu Sfintele Taine, odată ce a fost iertat și îndreptat? - acestuia îi răspundem în trei chipuri: 1. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, însă nu de-a dreptul, ci socotind că el va împlini canonul și va sta departe de Sfânta Împărtășanie (fiindcă de aceea duhovnicul, înainte de iertare, îi hotărăște canonul și lipsirea de Sfintele Taine); 2. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, nu însă și pedeapsa și certarea pentru păcat, cu alte cuvinte canonul, în care se cuprinde și îndepărtarea de la Sfânta Împărtășanie. Fiindcă și păcatul lui David s-a iertat cu adevărat de

Dumnezeu - când Natan i-a spus: „Domnul a ridicat păcatul tău" - dar nu s-a iertat şi pedeapsa pentru păcatul lui, fiindcă, după această iertare, el a fost izgonit din împărăţia sa de către fiul său Avesalom şi sabia nu s-a îndepărtat de casa lui şi alte nenumărate răutăţi a pătimit, după cum însuşi Natan i le proorocise; 3. Adevărat este că se iartă păcătosului păcatul, dar este nevoie ca păcătosul să fie pus la încercare şi, cu timpul, să fie întărit în Harul lui Dumnezeu" (Carte foarte folositoare de suflet).

Credem că ne este destul de limpede fiecăruia, date fiind mărturiile de mai sus de la Sfinţii Părinţi, că astăzi nu mai avem mulţi creştini care să se împărtăşească cu deplină vrednicie[25] şi încă foarte des. Majoritatea creştinilor din zilele noastre facem păcate opritoare de la Sfânta Împărtăşanie şi nu putem să ne împărtăşim, decât după ce împlinim canoanele date de Sfinţii Părinţi[26]. Ar fi bine să luăm aminte cu toţii la cuvintele Sfântului Paisie de la Neamţ care zice: „Vă spun şi aceasta că eu am căutat cu râvnă în toate Sfintele Canoane, dacă nu cumva se găsesc oarecare epitimii (canonisiri n.n.) fără îndepărtarea de la împărtăşirea cu Sfintele Taine, dar nu am putut găsi. Însă este prea înfricoşată şi înspăimântătoare certarea pusă asupra preoţilor care îndrăznesc să împărtăşească pe cei opriţi de Sfintele Canoane. Pe amândoi (preot şi credincios n.n.) Biserica îi aseamănă cu Iuda vânzătorul[27]".

*(Articol apărut în revista **Gând şi slovă ortodoxe**, nr. 1(13)/ianuarie-februarie 2007, pp. 8-9).*

Note

1. **Pentru cei care vor scurtarea timpului de pocăinţă, dăm câteva din canoanele Sfântul Ioan Ajunătorul (Postnicul):**

Canonul 8: Cel ce comite malahie se canoniseşte cu patruzeci de zile, hrănindu-se cu mâncare uscată şi făcând o sută de metanii.

Canonul 12: Îl sfătuim pe tot cel ce a desfrânat, călugăr sau mirean, să nu se împărtăşească vreme de doi ani, dacă este însă gata ca - după ceasul al nouălea (ora 15^{00} n.n.) - să mănânce mâncare uscată şi să facă două sute cincizeci de metanii. Iar dacă se va arăta nepăsător, să împlinească vremea hotărâtă de Părinţi.

Canonul 13: Pe preadesfrânat, după trei ani, îl socotim potrivit să se împărtăşească, dacă nu se împotriveşte să ia hrană uscată după ceasul al nouălea (ora 15^{00}n.n.) şi de va bate două sute cincizeci de metanii în fiecare zi. Iar dacă se leneveşte, să aştepte până la sfârşitul vremii pe care au hotărât-o Părinţii.

Canonul 18: Cel ce a necinstit pe un bărbat (homosexualitate n.n.), s-a socotit de cuviinţă să fie oprit trei ani de la Sfânta Împărtăşanie, să se tânguie şi să postească şi să ia hrană uscată către seară şi să facă două sute de metanii. Iar dacă preţuieşte mai mult nepăsarea, să împlinească cei cincisprezece ani (de canonisire).

Canonul 20: Pe ucigaş cel cu voia sa (şi cei, cele, ce au făcut avorturi, azi şi prin folosirea anticoncepţionalelor şi steriletului, care sunt avortive n.n.) îl îndepărtăm pentru cinci ani de la Sfânta Împărtăşanie, iar pe cel fără de voie, la trei ani, dacă - după ce ţine post până seara, folosind hrană cu desăvârşire uscată - se învoieşte să facă

şi trei sute de metanii zilnic. Dacă însă se lenevește, să împlinească ce-au hotărât Părinții.

Canonul 21: Femeile care își ucid fătul cu meșteșuguri (azi avorturile făcute prin folosirea anticoncepționalelor și steriletului, care sunt avortive n.n.), ca și cele care dau sau primesc leacuri ca să lepede și să nască prunci înainte de vreme, pe acestea noi hotărîm să se osândească până la cinci - sau până la trei ani. Pentru ce ar fi mai mult, să se facă iconomie (vezi Canonul 20 de mai sus)

Însemnare: Canonul 91 al Sinodului al șaselea și Canonul 21 al celui de la Anghira și canoanele 2 și 8 ale Marelui Vasile le socotesc pe femeile care săvârșesc aceste fapte, în rândul celor ce ucid cu voie. Totuși, din iubire de oameni, nu le canonisesc pe acestea până la sfârșitul vieții, ci să nu se cuminece zece ani. Vezi canoanele 21 de la Anghira și 2 al Marelui Vasile.

Canonul 27: Pe furul care se pocăiește de bunăvoie îl oprim patruzeci de zile de la Sfânta Împărtășanie. Pe cel dovedit (de alții) de hoție, - până la șase luni, cu hrană uscată, după ceasul al nouălea (ora 15^{00} n.n.), și făcând, în fiecare zi, câte o sută de metanii.

Canonul 31: Cei care, de nevoie sau fără de nevoie, au jurat strâmb am socotit că trebuie să-i amânăm cu Împărtășania timp de un an, și să mănânce hrană uscată după ceasul al nouălea (ora 15^{00} n.n.) și să bată zilnic două sute cincizeci de metanii.

Canonul 32: Celor ce mărturisesc că au făcut vrăjitorii și farmece, le scurtăm, cu pogorământ, la trei ani vremea de pocăință de vor fi gata ca, în fiecare zi, să socotească de foarte mare preț postul, și, după ceasul al nouălea (ora 15^{00} n.n.),

să folosească hrană sărăcăcioasă și uscată, încât abia să-și ducă zilele. Dar să facă și două sute cincizeci de închinăciuni, lovindu-și cu evlavie fruntea de pământ. La acestea le îndatorăm și pe femeile care fac baiere și se îndeletnicesc cu ghicitul. - Sfântul Nicodim Aghioritul, *Carte foarte folositoare de suflet,* Editura Episcopiei Râmnicu-Vâlcea.

Cum se iconomisește cel ce se pocăiește, când are multe păcate

Și dacă cel ce se pocăiește are multe păcate, îi dai canon pentru cel mai mare dintr-însele, adică acela care are drept epitimie cei mai mulți ani. Iar câtă vreme săvârșește păcatul, deși nu se cuminecă, totuși timpul acesta nu se socotește la anii de împlinire a canonului. Iar dacă se va îndepărta de la păcatul pe care l-a mărturisit, oarece vreme, și apoi cade iarăși într-însul, iarăși ia de la început anii de canon. Iar de cade într-alt păcat, trebuie să chibzuiești care cere mai mulți ani: canonul pe care nu-l împlinise sau păcatul din urmă, și pe acei ani să rânduiești să-i țină. Iar dacă, înainte să ți se fi mărturisit, cel ce se spovedește s-a depărtat de la păcat și, deopotrivă, și de la Dumnezeiasca Împărtășanie, fie din îndemnul său fie după al altui duhovnic, să știi că se numără la canon și anii aceia care încep odată cu îndepărtarea de la păcat. Să se numere la canon vremea aceia în care s-a îndepărtat de la păcat, și de la Împărtășanie cel ce se pocăiește, după hotărârea sa, adică fără să fi mărturisit păcatul de moarte pe care l-a săvârșit. Aceasta să faci prin pogorământ și milostivire și nu după asprime și după dreptate. Fiindcă, după ce creștinul își va mărturisi păcatul de moarte, de atunci încolo se socotește canon și îndepărtarea de la păcat și de la Împărtășanie, precum și toate

faptele bune pe care le face şi-i aduc viaţă veşnică şi-l slobozesc de osândă veşnică. Iar câtă vreme are nemărturisite păcatul cel de moarte şi îndepărtarea de la păcat şi de la Împărtăşanie, precum şi toate faptele bune pe care le-a săvârşit, (acestea) nu-i aduc nici viaţă veşnică, nici nu-l izbăvesc de la osânda cea veşnică. Şi acesta este lucru învederat, fiindcă dacă el moare astfel, cu acest păcat de moarte al său nemărturisit, se osândeşte. - Sfântul Nicodim Aghioritul, *Carte foarte folositoare de suflet*, Editura Episcopiei Râmnicu-Vâlcea.

Cum trebuie să chibzuiască duhovnicul faţă de cei ce au gânduri de hulă şi îndoieli

Dacă se întâmplă să spovedeşti pe unii care au gânduri de hulă sau pe unii care au mereu îndoieli şi temeri în cugetul lor, pentru sănătatea şi viaţa lor, sau pentru mântuirea sufletului, celor dintâi spune-le să-şi defaime hulele acestea şi să nu le privească nicidecum drept un păcat, fiindcă nu sunt rodul lor, ci al diavolului, care urăşte binele sau, de asemeni, să se împotrivească acestor gânduri de hulă cu aceste cuvinte: „Mergi înapoia mea, satană, pentru că eu mă voi închina Domnului Dumnezeului meu şi Lui singur îi voi sluji şi asupra capului tău va întoarce răul şi hula ta, în veacul de acum şi în cel ce va să vină", după cum, cu înţelepciune, sfătuieşte Sfântul Ioan Scărarul, în Cuvântul său al douăzeci şi treilea, împotriva hulei. (...)

Cum se cuvine să-i iconomisească pe cei ce au făcut făgăduinţe

Dacă vor veni la tine să se mărturisească cei ce au făgăduit lui Dumnezeu să se facă monahi, sau să meargă să se închine la Dătătorul de viaţă Mormânt sau la alte sfinţite mănăstiri şi moaşte, sau să facă milostenii, sau să ridice aşezăminte

pentru ucenici sau mănăstiri, sau să ţină cutare post, sau vreo altă facere de bine şi virtute, pe aceştia trebuie să-i sfătuieşti, duhovnice, nu numai să împlinească asemenea făgăduinţe ale lor, ci şi să le împlinească, cu un ceas mai devreme, fără să amâne sorocul, pentru că păcătuiesc. Că acest lucru este adevărat, o spune Însuşi Dumnezeu, prin gura proorocului Moise: *De vei da făgăduinţă Domnului Dumnezeului tău să nu întârzii a o împlini, căci Domnul Dumnezeul tău o va cere de la tine şi păcat vei avea asupra ta* (Deuteronomul 23, 21), prin gura înţeleptului Isus Sirah: *Nu te împiedica a împlini făgăduinţa în vreme bună, şi nu aştepta până la moarte ca să faci ce ai făgăduit* (Înţelepciunea lui Isus Sirah 18, 22). Pentru aceasta şi Grigorie Dialogul mustră pe Rusticiana, patriciană romană, fiindcă făgăduise să meargă să se închine la Ierusalim, apoi ducându-se la Constantinopol, ca (mai pe urmă) să plece de acolo, îşi pierdea vremea şi nu şi-a împlinit mai repede făgăduinţa sa. Fiindcă, înainte ca cineva să făgăduiască, trebuie să chibzuiască întru sine, dacă poate să-şi împlinească făgăduinţa. Dar, odată ce a făgăduit, nu mai poate să o încalce, fiindcă (astfel) ispiteşte şi îşi râde de Dumnezeu, cum spune Isus Sirah: *Mai înainte de a făgădui pregăteşte-te şi nu fi ca omul care ispiteşte pe Domnul* (Isus Sirah 18, 23). Şi nu numai când va făgădui cineva, din interesul său, dar şi când părinţii îi vor făgădui pe copiii lor (nevârstnici fiind) lui Dumnezeu, la vreme de boală sau în vreo primejdie, să-i călugărească, şi atunci - zic - sunt datori copiii, împreună cu părinţii, să ţină şi să împlinească o atare făgăduinţă, aducându-i pe aceştia înaintea lui Dumnezeu, cum a făcut Ana cu Samuil, precum porunceşte Dumnezeu la Cap.

30 al Numerilor. Dacă însă unii ca aceştia sunt împiedicaţi de vreo mare nevoie să săvârşească, fie închinăciunea la Sfântul Mormânt, fie ridicarea de aşezăminte pentru ucenici sau mănăstiri, pe care le-au făgăduit, trebuie să socoteşti bine, duhovnice, cu mare chibzuinţă, câte cheltuieli şi nevoinţe puteau ei să folosească pentru împlinirea unor atari făgăduinţe ale lor, şi astfel să le ceri să dea sumele acestea la nevoiaşi sau pentru alte fapte bune asemănătoare, dacă au mijloace. Iar dacă nu au, să le ceri să săvârşească alte lucruri care să le înlocuiască, precum posturi, rugăciuni, metanii şi altele.

Iar celor care s-au făgăduit să se călugărească şi apoi s-au însurat, trebuie să le spui, duhovnice, că şi-au călcat făgăduinţa şi trebuie să se pocăiască faţă de Dumnezeu. Şi că trebuie, şi căsătoriţi fiind, să se nevoiască cu posturi şi rugăciuni, şi cu asupriri ale trupului, şi să se înfrâneze, în ce-i priveşte. Dar şi pe soţiile lor, dacă este cu putinţă, să le înduplece, cu multe rugăminţi, să se înţelepţească întru aceasta. Iar dacă se întâmplă să le şi moară nevestele, atunci trebuie să-şi împlinească făgăduinţele şi să se facă monahi. Şi după aceasta, să-i sfătuieşti mereu să nu mai facă asemenea juruinţe şi făgăduieli înaintea lui Dumnezeu la orice nevoie care li se întâmplă. Deoarece nefiind în stare să le împlinească, păcătuiesc greu. Vezi canonul 19 al Sinodului din Anghira şi canonul 18 al Marelui Vasile, care canonisesc pe cei care făgăduiesc să-şi păzească fecioria şi apoi încalcă făgăduinţa.

Cum să sfătuiască duhovnicul pe desfrânaţi

Dacă spovedeşti desfrânaţi, sau prea-desfrânaţi, pe aceştia toţi, duhovnice, trebuie nu numai să-i mustri, îndeobşte, arătându-le că, prin patimile

trupeşti, pierd firea înaltă a judecăţii şi se aseamănă cu dobitoacele cele necuvântătoare, ci mai vârtos să-i faci pe fiecare dintr-înşii să-şi urască păcatul lor. Trebuie să le arăţi cât de vătămătoare de suflet sunt desfrâul, prea-desfrâul, sodomia, împreunarea cu dobitoace şi malahia.

Cât de stricăcioasă răutate este desfrâul se arată din pricinile care urmează: 1. Că cine desfrânează îşi vatămă şi îşi strică trupul, pentru că îl supune la boli numeroase şi fără leac. Pentru aceasta Apostolul a zis: *Cine se dedă însă desfrânării păcătuieşte în însuşi trupul său* (1 Corinteni 6, 18). Aşadar, dacă cel ce săvârşeşte alt păcat este vrăjmaş sufletului său, potrivit cu cuvântul: *Iar cel ce iubeşte nedreptatea îşi urăşte sufletul său* (Psalmi 10, 5), cel ce desfrânează este vrăjmaş încă şi al trupului său. 2. Fiindcă cine desfrânează îşi pierde fecioria, care este o comoară ce nu are preţ cu care să fie preţuită şi care - după ce a fost odată pierdută nu mai este chip să se redobândească vreodată. *Căzută ca să nu se mai scoale fecioara lui Israel trântită stă la pământ şi nimeni nu o ridică* (Amos 5, 2). 3. Fiindcă desfrâul atât de mult întunecă mintea şi atât de mult slăbeşte voinţa încât, mai mult decât oricare alt păcat, nu-l lasă pe nefericitul făptaş al lui să se întoarcă la Dumnezeu şi să se pocăiască: *Faptele lor nu le dau răgaz să se întoarcă la credinţa în Domnul Dumnezeul lor, că un duh de ticăloşie sălăşluieşte în mijlocul lor* (Osea 5, 4). Pentru aceasta, pe drept a zis dumnezeiescul Isidor acest înfricoşat cuvânt: „Neamul omenesc mai mult este supus diavolului prin desfrâul trupului, decât prin vreun alt păcat". 4. Fiindcă desfrâul este atât de mult urât lui Dumnezeu, încât numai datorită lui a adus în lume acel potop, de n-au mai scăpat alţii, fără

numai opt oameni şi L-a silit să spună că S-a căit că l-a făcut pe om: *Şi s-a căit Dumnezeu că a făcut pe om* (Facerea 6, 7).

Preadesfrânaţilor spune-le, duhovnice: 1. Că preadesfrânarea este un rău atât de mare, încât Însuşi Dumnezeu porunceşte să se omoare bărbatul şi femeia care l-au săvârşit. *De se va desfrâna cineva cu femeia măritată, adică de se va desfrâna cu femeia aproapelui său, să se omoare desfrânatul şi desfrânata* (Leviticul 20, 10). 2. Dacă în Legea veche prea-desfrânarea era o fărădelege atât de mare, cu atât mai mult este azi, sub harul Evangheliei, când nunta a fost înălţată la cinstea unei Taine. Pentru aceasta după cum atunci, Dumnezeu mâniindu-se i-a spus lui David că nenorocirile nu vor lipsi din casa lui, pentru prea-desfrânarea pe care o făcuse: *Nu se va depărta sabia de deasupra casei tale în veac, pentru că tu M-ai nesocotit pe Mine şi ai luat pe femeia lui Urie* (2 Regi 12, 10), aşa şi acum cu mai multă asprime spune aceasta, fiecărui prea-desfrânat. 3. Că fiecare prea-desfrânat se numeşte fiu al morţii, precum singur David i-a spus lui Natan: *Precum este adevărat că Domnul este viu, tot aşa este de adevărat că omul care a făcut aceasta este vrednic de moarte* (2 Regi 12, 5, 7) că fiecare răpire şi furtişag, asemănate cu prea-desfrânarea, sunt ca marea de mijloc (Mediterană) faţă de întreg oceanul, sau ca un om înalt de un cot, faţă de un uriaş. De aceea şi Solomon a spus: *Nu este lucru de moarte dacă este prins cineva furând..., iar prea-desfrânatul, din lipsă de minte, îşi aduce pierzanie sufletului său, suferă chinuri şi necinste, şi ruşinea lui nu se va şterge în veac* (Pildele lui Solomon 6, 30-33).

Iar pentru malahie, cât de mare nenorocire este, caută în însemnarea ce urmează celui de al optulea canon al Sf. Grigorie al Nyssei.

Cum se canonisesc hulitorii şi cei ce jură strâmb

Celui ce a hulit cu cuvântul să-i dea canon să mărească pe Dumnezeul pe care L-a necinstit; şi tot aşa să-i dai şi celui ce a jurat strâmb, pe lângă celălalt canon pe care îl rânduieşte pentru aceasta Postnicul (canonul 31), şi la amândoi să li se dea canon să citească sau să asculte cărţi de suflet folositoare, mai cu seamă Psaltirea, care cuprinde multe cântări de mărire lui Dumnezeu. (...)

Cum se canonisesc hoţii şi cei ce săvârşesc nedreptăţi

Hoţilor şi celor ce săvârşesc nedreptăţi (înainte de alt canon - al douăzeci şi şaptelea al Postnicului) să le dai canon, duhovnicesc, să înapoieze lucrul străin pe care l-au luat, dacă îl mai au, fie la înşişi stăpânii lucrului, dacă trăiesc, fie la rudele lor, dacă aceia au murit şi anume - fie prin mâna duhovnicului, fie al unui alt ins de încredere. Iar dacă nu-l mai au, să se întoarcă la cel păgubit şi să-i ceară iertare. Iar dacă şi neamurile lor au murit să-i spui să-l dea celor lipsiţi. De aceea şi Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu (Cuvânt la Botez) arată că nici însuşi Sfântul Botez nu poate să ierte nedreptatea aceea, când poate să se dea înapoi (un lucru) şi nu se dă. Fiindcă cine răpeşte lucru străin şi apoi se botează, nu trebuie să creadă că această răpire a lui a fost iertată, dacă lucrul se află încă în mâinile lui şi poate să fie înapoiat; în acest chip, se înşeală cât priveşte curăţirea (de păcat), socotind că prin botez se curăţeşte de nedreptate, fără să fie curăţit. (...)

Cum se canonisesc desfrânații, prea-desfrânații și sodomiții

Desfrânaților și sodomiților să le dai canon: post, mâncare uscată, metanii și, mai presus de toate, să fugă de aceia cu care au păcătuit sau să-i alunge, dacă îi țin în casele lor. Să iei aminte bine, duhovnice, să nu citești rugăciune de iertăciune nici celor vinovați, dacă nu vor înapoia lucrul străin, nici desfrânaților și sodomiților dacă nu-și vor alunga mai întâi din casa lor pe cea sau pe cel cu care au păcătuit. Ci chiar dacă îți vor făgădui să facă aceasta, tu să nu-i crezi cu ușurință, fiindcă cei mai mulți dintr-înșii își leapădă făgăduința lor și își râd de tine, până ce își capătă iertăciunea, precum ne-am și învățat. Și să știi și aceasta, duhovnice că, de multe ori, vei afla multe asprimi și greutăți din partea celor ce țin o desfrânată sau un băiețan în casa lor, căci aceia te vor ruga, odată, cu lacrimi în ochi să îngădui să-și aibă ființele acelea în casă la ei, dar tu să nu te înduioșezi, aducându-ti aminte de cuvântul pe care îl rostește Dumnezeu: *Nici săracului să nu-i fi părtinitor la judecată!* (Ieșirea 23, 3). Alteori te vor amenința căți vor face rău, dar tu să nu te temi, aducându-ți aminte de cuvântul pe care-L grăiește Dumnezeu: *Caută dreptate și iar dreptate* (Deuteronom 16, 20), precum și: *Nu te teme de ocara oamenilor și de batjocura lor să nu te înfricoșezi* (Isaia 60, 7).

Cum se canonisesc cei ce învinuiesc fără temei și cei răutăcioși

Celor ce învinuiesc pe nedrept și defăimătorilor să le dai canon, duhovnice, să meargă ei înșiși la locul unde au clevetit și să spună că minciuni au grăit împotriva fratelui lor. Iar de nu vor merge singuri, măcar printr-un al treilea ins

să mărturisească cum că au mințit sau să trimită scrisoare de tăgadă a defăimării lor, în chip fățiș sau în taină. Celor răutăcioși și care poartă dușmănie să le dai canon să se împace între dânșii. Ia aminte bine, duhovnice, să nu citești rugăciune de iertăciune nici celor răutăcioși până ce nu fac pace. Și spune-le cele ce urmează ca să se împace: Cum, adică, Duhul Sfânt le spune: *Căile celor ce nu uită răul duc spre moarte* (Pildele lui Solomon 12, 18) și, iarăși, *Cel ce ține minte răul este fără de Lege* (Pildele lui Solomon 21, 24). Și Ioan Bogoslovul zice: *Oricine urăște pe fratele său este ucigaș de oameni* (1 Ioan 3, 15). Că, de nu-l vor ierta pe dușmanul lor, nu pot să rostească „Tatăl nostru", fiindcă nu iartă greșiților - greșelile lor, cum stă scris în „Tatăl nostru". Că Dumnezeu, cu suferințe va să ceară datoria și acelora cărora le-au fost iertate de El păcatele, după pilda slujitorului care era dator cu zece mii de talanți. Fiindcă îndatorirea poruncii cea pentru dragoste, îi silește, nu numai să nu se răzbune, dar nici să urască, întru nimic, pe aproapele lor, nici cu cugetul, după cuvântul: *Să nu dușmănești pe fratele tău în inima ta* (Leviticul 19, 17). Și că, atunci când se vor împăca cu dușmanul lor, se va ușura și se va bucura inima lor.

Povestește-le lor, duhovnice, pilda Domnului, Care se ruga pe Cruce pentru cei ce l-au răstignit, pilda Sfântului Ștefan, întâiul mucenic, care se ruga pentru cei ce l-au lovit cu pietre. (...) In sfârșit, se cade, duhovnice, să-l sfătuiești pe cel care făcuse începătură dușmăniei, să meargă și să cadă de multe ori înaintea celui pe care l-a stârnit, până ce îl va face să-l ierte, cum grăiește dumnezeiescul Gură de Aur: „Să nu-mi spună cineva că l-am rugat odată și de două ori și nu m-a primit. Dacă facem aceasta cu inima deschisă, să nu

încetăm, până ce, biruindu-l cu multa (noastră) stăruință, nu-l vom trage de partea noastră și nu-l vom îndepărta de ura care ne-o poartă" (Cuvântul XXVIII la Facere). (...)

Cum se canonisesc ucigașii

Ucigașului să-i dai pe lângă canonul 20 al Postnicului, să răscumpere și un rob, dacă are putințe (după Simeon al Tesalonicului, întrebarea 72), ca să fie un suflet în locul unui suflet. Iar dacă o femeie a lepădat pruncul, să-i dai canon să crească un prunc sărman, dacă are mijloace, potrivit cu același Simeon (tot acolo), despre care vezi și canonul 22 al Postnicului.

Spune-i, duhovnice, ucigașului că, precum, întru tot Prea Sfințitul Patriarh Atanasie și împăratul Andronic hotărăsc (Vlastaris, lit F, cap. 8), trebuie ca acesta să-și împartă averea la fiecare din copiii pe care-i are, și o parte să se dea la cel mort, adică nevestei lui și orfanilor, dacă-i are. Iar dacă nu-i are, trebuie să dea pomeni și milostenii pentru sufletul celui ucis. Și să roage pe Dumnezeu, din tot sufletul, să-l ierte și, astfel, prin acestea, să facă să tacă strigătul pe care îl face sângele celui ucis și care cere răzbunare împotriva lui, și să împiedice înfricoșatele pedepse care sunt pregătite pentru el, atât pe cele veșnice, cât și pe cele vremelnice. Fiindcă: *De va vărsa cineva sânge omenesc, sângele aceluia de mână de om se va vărsa* (Facerea 9, 6).

Iar ca să arăți și ucigașului, pe scurt, cât de mare este păcatul său, spune-i: 1. Că, dintre toate răutățile care se fac aproapelui, cea mai mare și mai de frunte este omorul; 2. Că cel ce ucide răpește puterea de la Dumnezeu, care este Domnul vieții și al morții și 3. Că cel ce ucide un om, săvârșește mai mare păcat decât dacă ar fi pârjolit

și stricat toate câmpiile cele întinse, toate roadele pământului, toate dobitoacele, toți copacii lumii, toate casele orașelor și satelor. Fiindcă ucigând un om, el a ucis pe împăratul a toată făptura, cel înscăunat de Dumnezeu.

Cum se canonisesc bolnavii foarte bătrâni

Dacă, din întâmplare, se va afla cineva bolnav și foarte bătrân, că nu poate împlini canonul trupesc pe care îl rânduiește dumnezeiescul Postnic, acestuia poți să-i dai, duhovnice, alt canon duhovnicesc: al rugăciunii, al citirii de cărți folositoare sufletului și al milosteniei, trupești sau sufletești (vezi la începutul acestui capitol), dar nu și să-i dai pogorământ la anii de îndepărtare de la Împărtășanie, cei rânduiți de Postnic. - Sfântul Nicodim Aghioritul, *Carte foarte folositoare de suflet*, Ed. Episcopiei Râmnicu-Vâlcea.

Dăm și câteva pagini din *Îndreptarul de spovedanie* al Prea Cuviosului Părinte Arhimandrit Cleopa Ilie, pentru cine nu face pocăință și nu lucrează pentru îndreptarea sufletului și despătimire, spre a-și cunoaște mai bine gravitatea păcatelor și canonisirea lor, știind bine că părintele ținea foarte mult la respectarea Sfintelor Canoane și a învățăturilor Sfinților Părinți. La redactarea lui s-au folosit: *Îndreptarea Legii*, Târgoviște, 1652, *Pidalionul*, tipărit la Mănăstirea Neamț în 1844, *Molitfelnic*, ediția 1937, *Pravila cea Mică*, de arhimandrit Nicodim Sachelarie, Seminarul Monahal Cernica - Ilfov, 1939.

Cine pune apă în vin și-l vinde, să nu se împărtășească 5 ani și 66 metanii pe zi.

Ascultătorul la ferestre un an să nu se împărtășească și să facă câte 15 metanii pe zi.

Femeia care a pierdut copilul fără de voie se canoniseşte un an. Femeia care desfrânează şi îşi omoară fătul în pântece, 10 ani. Femeia care va bea ierburi ca să nu nască copii, 7 ani şi câte 200 de metanii pe zi.

Mireanul care va blestema şi va huli, acela se canoniseşte un an să nu se împărtăşească, să facă post, metanii şi milostenii.

Cei care s-au căsătorit cu nuntă nelegiuită să cadă sub canon 7 ani, fireşte după ce s-au despărţit de acea însoţire. Cine îşi va însura copiii în altă credinţă, să aibă canon 5 ani. Cei care se căsătoresc fără voia părinţilor lor, trăiesc în curvie, iar împăcându-se cu părinţii lor, se vor canonisi 3 ani. Nunta întâi este lege, a doua este iertare, a treia este călcare de lege. Căsătoria a doua nu se binecuvintează cu cununie (pe cap), ci se canoniseşte 2 ani a nu se împărtăşi, iar a treia căsătorie 5 ani. La aceste nunţi, preotul să nu mănânce.

Cel ce clevetește, un an să nu se împărtăşească.

Curvarul va fi neîmpărtăşit 7 ani. Cel ce a preacurvit 15 ani. Cel ce va umbla cu femeia sa peste fire (perversiuni sexuale - sex oral sau anal n.n.), 15 ani. La fel şi pe femeie, de va fi fost cu voia ei; iar de va fi fost cu silă, mai puţin. Femeia care a fost siluită (violată) de bărbat, şi viaţa ei dinainte era cinstită, să nu se afurisească; iar dacă viaţa ei era necinstită, să se afurisească. Cel care a siluit fată minoră, 12 ani.

Curvia cu dobitoace. Cei ce au păcătuit înainte de a împlini 20 de ani, să nu se împărtăşească 20 de ani. Cei care după 20 de ani, având şi femei, 30 de ani. Iar dacă unii, fiind căsătoriţi au păcătuit, având peste 50 de ani, numai la ieşirea din viaţă. Celui ce a păcătuit cu dobitoace i se va aplica 15

ani, dacă se va mărturisi singur.

Cine va greşi cu naşă-sa, 9 ani să se pocăiască şi să facă 150 de metanii pe zi. Cine cu fină-sa ce a botezat-o, 12 ani şi metanii 300 pe zi. Cine a curvit cu mama logodnicii lui, 14 ani şi nunta să nu se facă. Cine a curvit cu soacra, 15 ani şi în toate zilele câte 160 de metanii. Cine va curvi cu cumnata, 11 ani. Femeia cu doi fraţi, 11 ani. Cine păcătuieşte cu mama vitregă, 12 ani. De se va întoarce fiul spre mamă sau tatăl spre fiică, 20 de ani să se pocăiască şi în toate zilele să facă câte 366 de metanii. Cine a păcătuit cu sora sa, 12 ani. Cu vara sa primară, 10 ani; cu vara a doua, 9 ani. Cine va curvi cu călugăriţă, 9 ani şi 150 de metanii pe zi.

Cel ce a făcut păcatul malahiei (masturbării, onaniei n.n.) se canoniseşte 40 de zile, mâncând mâncare uscată şi făcând câte 100 de metanii pe zi, iar de nu va putea să mănânce sec, atunci să nu se împărtăşească un an şi să facă în fiecare zi 50 sau 100 de metanii. Iar de vor face malahie între dânşii, atunci să mănânce sec 80 de zile sau să nu se împărtăşească 2 ani şi câte 50 metanii. Onania este păcatul care-l fac doi soţi, care întrebuinţează mijloace de a nu face copii (Facerea 38, 9-10). Acest păcat se canoniseşte ca malahia şi avortul, până la vindecare, căci fără îndreptare nu există iertare. Pe cei ce fac acest păcat Dumnezeu îi pedepseşte aşa: li se întunecă mintea şi se îmbolnăvesc sufleteşte, devin nervoşi, le tremură mâinile şi trupul, au visuri îngrozitoare, li se nasc copii slabi şi bolnavi, îmbătrânesc mai repede şi mor rău.

Cei care au casă de toleranţă să se afurisească, iar dacă nu se pocăiesc, nici darurile lor să nu se primească, nici în cimitir să nu se îngroape când vor muri. Ei se canonisesc ca şi preacurvarii, 15 ani.

Cei care iau dobândă nu se cuvine a fi împărtăşiţi, dacă stăruiesc în nelegiuirea lor.

Fumatul se canoniseşte la fel ca luxul şi jocul de noroc, 1-3 ani.

Gomoria (relaţii sexuale orale n.n.) se pedepseşte la fel ca sodomia (relaţii sexuale anale n.n.) şi uciderea de suflete, până la 20 de ani.

Cine are vrajbă asupra cuiva, să nu fie primit la Biserică, nici prescurile lui, până ce nu va face pace, că rugăciunea lui se preface în blestem.

Jocul de noroc, sub orice formă, şi cu orice scop, se canoniseşte la fel ca furtul şi uciderea. Jocul la nunţi sau petreceri de orice fel, 1-3 ani. Nici un mirean sau cleric să nu joace zaruri, table, cărţi, ghioc, dame sau alte jocuri de acest fel, iar de va face acestea, clericul să se caterisească, iar mireanul să se afurisească. Se opreşte cu desăvârşire a se face mimi şi teatre ale acestora, precum şi privirile jocurilor de pe scenă, stadioane. Cei care nu se supun acestui canon, să se afurisească.

Călcătorii de jurământ (la tribunal) vor fi necuminecaţi 10 ani. Cel ce jură strâmb ca să ia bunurile altuia, 3 ani să facă post, metanii şi milostenii şi să întoarcă neapărat bunurile luate.

Cine mănâncă sânge de animal, 2 ani să nu se împărtăşească.

Cel care ţine mânie, un an să nu se împărtăşească şi 150 metanii pe zi. Minciuna uşoară, fără gând de a face rău, se canoniseşte ca şi defăimarea, un an. Jefuitorul de morminte 10 ani va fi neîmpărtăşit. Cei care ard trupurile morţilor, 20 de ani.

Cine nu va posti cele patru posturi, miercurile şi vinerile de peste an, fără a fi împiedicat de slăbiciune trupească, să se afurisească. Cel care va mânca carne, ouă sau brânză în Postul cel Mare

sau miercurile şi vinerile de peste an, 2 ani să nu se împărtăşească. Cine mănâncă carne în lunea brânzei sau cine mănâncă brânză în lunea dintâi a Postului Mare, 4 ani să se pocăiască şi 300 de metanii pe zi. Cine se va spurca din neştiinţă în Postul Mare, un an şi 36 de metanii pe zi.

Cine răpeşte şi ia al străinului cu nedreptate 5 ani şi câte 100 metanii pe zi (cu condiţia să întoarcă ce a răpit).

Cel ce s-a întinat în somn cu patima scurgerii, se înlătură o zi de la împărtăşire, să se spele, să-şi schimbe acoperământul trupului, să zică Psalmul 50 şi să facă 49 de metanii; iar cel ce s-a întinat, fiind treaz cu trupul, se înlătură de la împărtăşire 7 zile, zicând în fiecare zi Psalmul 50 şi câte 49 de metanii. Femeile care se află în scurgerea de sânge obişnuită lor, nu pot intra în biserică până la 7 zile, nici a se împreuna cu bărbaţii lor, nici a săruta Sfintele Icoane, nici a lua anaforă ori aghiasmă, dar pot a se ruga şi a citi sfintele cărţi. De se va afla în Biserică şi va simţi că-i vine această scurgere, să iasă afară, iar de se va ruşina şi nu va ieşi, atunci să primească canon; de a luat şi anaforă, să primească canon mai greu. Femeile care zămislesc copii în aceste 7 zile vor naşte copii bolnavi sau copii care se vor îmbolnăvi după naştere cu boli care nu au leac.

Cel ce a ucis de voie şi după aceasta s-a pocăit, va fi neîmpărtăşit 20 de ani; cel ce a ucis fără de voie, 10 ani; cel ce ucide în război, 3 ani.

Omul mirean de se va îmbăta şi va vomita, să nu se împărtăşească un an şi 12 metanii pe zi.

Cel ce se supune vrăjitoriei (descântă) se va canonisi cu timpul ucigaşului (20 de ani). Cine ia mana grâului, a dobitoacelor, sau altceva dintre

acestea să aibă pocăință 4 ani și câte 100 de metanii pe zi. Cei ce se adresează prezicătorilor, ca să afle ceea ce ar voi, se canonisesc 6 ani. Dacă vor stărui în acestea, să se lepede de tot de la Biserică. Preotul care deschide sfintele cărți, să se caterisească, iar mireanul să se afurisească. Cei care practică yoga, bioenergie, radiestezie sau altceva asemănător acestora (care acceptă reîncarnarea sau destinul), să se supună canoanelor pentru vrăjitori, până la îndreptare.

Sinuciderea este un păcat împotriva Duhului Sfânt, care nu poate fi iertat nici în lumea aceasta, nici în cealaltă. Unuia ca acestuia nu i se pot face nici un fel de slujbe. Fac excepție cei care sunt bolnavi mintal (schizofrenicii) și cei demonizați.

Nici un cleric nu poate dezlega pe cel legat de altul, decât numai dacă cel ce a legat a murit, sau a fost legat pe nedrept și în urma judecății făcute, sinodul sau episcopul a hotărât să fie dezlegat. Oricare bărbat sau femeie de își va lăsa duhovnicul său, fără oarecare vină, și se va spovedi la altul, să se despartă de Biserică împreună cu cel ce l-a primit pe dânsul.

Pentru cei ce se pocăiesc în curățenie și cu sârguință își chinuiesc trupul se scurtează timpul de pocăință, după măsura înfrânării. Adică, dacă cineva ar primi să nu bea vin în zile rânduite, se scade un an din canonul prevăzut de Părinți pentru greșeala lui. Dacă promite să nu mănânce carne un timp, se scade încă un an. Iar dacă vrea să nu mănânce brânză, ouă, pește sau untdelemn, pentru fiecare din aceste abțineri se scade câte un an. Tot așa și pentru o altă nevoință (metanii, post, milostenie, vezi Sfântul Ioan Ajunătorul). - Arhim. Cleopa Ilie, *Îndreptar pentru spovedanie*, Măn. Sihăstria, 2004.

2. A zis Saul către Samuil: *Am păcătuit, că am călcat cuvântul Domnului și cuvântul tău* (1 Regi 15, 24). Antioh (Epifanie, împăratul elenist, n. n.), chinuindu-se cu rana aceea venită de la Dumnezeu, a viermilor și a putrezirii trupului, zicea, pocăindu-se: *Cu dreptate este a se supune lui Dumnezeu, și cel ce este pământean să nu se asemene Lui. Și se ruga spurcatul acesta către Stăpânul, Care nu voia a-l mai milui* (2 Macabei 9, 12-13). Iar Iuda a zis: *Am greșit, vânzând sânge nevinovat* (Matei 27, 4).

3. Oarecari dascăli despart durerea pe care o ia păcătosul pentru păcatele lui în trei: durerea ce o ia mai înainte de mărturisire, pe care o numesc usturime; durerea ce o ia când se mărturisește, pe care o numesc zdrobire; și durerea cea după mărturisire, pe care o numesc sfărâmare de tot.

4. Și Sfântul Marcu Ascetul zice: „Deci, dacă până la moarte a hotărât (Domnul) pocăința, cel ce zice că ea s-a sfârșit mai înainte de moarte dezleagă porunca, lipsind pe moarte (de pocăință). De aceea, și la mici, și la mari, pocăința este până la moarte, necontenită" (Cuvânt pentru pocăință).

5. De aceea zice și Sfântul Grigorie de Nyssa: „Din desfătare te-ai stricat? Cu postirea tămăduiește îndulcirea! Ți-a vătămat sufletul desfrânarea? Întreaga înțelepciune să se facă doctorie a bolii! Înfocarea cea gândită a lucrat-o lăcomia de multă materie? Milostenia să golească umplerea, căci curățirea de cele pline este darea din ale tale. Ne-a vătămat pe noi răpirea de cele străine? Să se întoarcă ele către stăpânul! Minciuna ne-a adus aproape de pierzare? Adevărul cugetându-se să oprească primejdia!" (Cuvânt pentru pocăință).

6. De doreşti, frate, să iei în sufletul tău chip şi pildă de pocăinţă adevărată, deschide cartea Sfântului Ioan al Scării, caută Cuvântul 5 pentru pocăinţă şi citeşte despre cei ce se pocăiau în mănăstirea aceea ce se numea temniţă, din pricina locului aceluia lipsit de mângâiere, şi vei afla petrecerea celor ce se pocăiau cu adevărat.

7. Bibliografie: Sfântul Simeon Noul Teolog, *Învăţături*, Ed. Credinţa strămoşească, 2003.

8. Preot Eugen Drăgoi, *Îndrumarul duhovnicului*, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galaţi, 2000, p. 156.

9. *Op. cit.*, p. 131.

10. Răstimp în care îşi plângeau păcatele, mai întâi în faţa uşilor bisericii, cerând credincioşilor să se roage pentru ei; apoi, ascultau slujba în tinda bisericii (şi doar până la „Cei chemaţi ieşiţi.."); apoi, stăteau în biserică, (dar tot până la cuvintele de mai sus); iar, în sfârşit, stăteau toată slujba împreună cu cei credincioşi, dar fără să se împărtăşească (vezi Canonul 11 al Sfântului Grigorie al Neocezareii).

11. Vezi Sfântul Ignatie Briancianinov, *Experienţe ascetice*, vol. II, Ed. Sofia, Bucureşti, 2000, p. 126.

12. De pildă, ai avortat un suflet, dai naştere altuia; dacă poţi, sau înfiezi şi creşti un copil, sau opreşti pe altul să facă avort şi în acelaşi timp botezi un copil şi porţi grijă de creşterea lui în frică de Dumnezeu, ca şi de propriul tău copil, şi te rogi pentru el.

13. Preot Eugen Drăgoi, *op. cit.*, p. 144.

14. *Op. cit.*, p. 153.

15. *Op. cit.*, p. 13.

16. Petre Vintilescu, *Spovedania şi duhovnicia*, Ed. Librăriei Teologice, Bucureşti, 1939, p. 45.

17. Vezi Dr. Christa Todea-Gross, Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan, *Îndrumarul medical şi creştin despre viaţă al Federaţiei Organizaţiilor Ortodoxe Pro-Vita din România*, Ed. Renaşterea, Cluj-Napoca, 2008, p. 173.

18. Unde se fac astăzi cele mai multe avorturi? Nu se fac la spital, nu la ginecologie, nu la cabinete particulare, ci în biserică. Aşa să ştiţi dumneavoastră care trebuie să plecaţi de acum cu această veste tristă, că cele mai multe avorturi se fac în biserică. În biserica de zid, nu în biserica spirituală, să nu înţelegem greşit. Biserica este de zid, de lemn, de materie şi biserica sufletelor. Aici înăuntru se fac. Vă arăt. Vă dovedesc. Femeia se poate afla în faţa altarului şi în momentul acela se face în ea un avort. Poate că preotul este cu mâinile în sus pentru sfinţirea Darurilor, şi în burţile femeilor se săvârşesc avorturi.Medicii ne spun că, după zămislire, copilul, timp de şapte zile, merge din trompă în uter. În alte şapte zile, încearcă să se lipească de uter şi se face placenta sau casa copilului. Şi în alte şapte zile, total 21, are loc prima zvâcnire a inimii, dar până atunci a fost viu, cu sistem nervos. Medicii ne-o spun. Ştiinţa ne-o spune. Dar tot ei ne spun că un om poate vieţui nelipit de uter 14 zile, 7+7, după aceea moare. De aceea trebuie să se lipească de uterul mamei, de sânul matern, ca să înceapă să se hrănească din mamă. Ei, bine! **Steriletul împiedică lipirea copilului de uter şi copilul moare**

şi se produce avortul. Anticoncepţionalele fac acelaşi lucru prin toxicitatea care se creează. [...] - *Avortul şi anticoncepţionalele,* Ed. Artemis, 2006, pp. 16-17.

19. Pr. Simeon Adrian, *Călăuză canonică,* Ed. Pelerinul, Iaşi, 1996, pp. 58-67.

20. Cât priveşte căsătoriile mixte (nevalide), care încep să se înmulţească în zilele noastre, iată ce spun canoanele Sfinţilor Părinţi:

Canonul 10 al Sinodului de la Laodiceea zice: **Nu se cuvine ca cei ce sunt ai Bisericii să împreune cu nebăgare de seamă pe fiii lor cu ereticii prin legătura căsătoriei.** Vezi şi canoanele 26, 45, 65 ale Sfinţilor Apostoli; 14 al Sinodului IV Ecumenic; 6, 72 al Sinodului Trulan; 31 al Sinodului de la Laodiceea şi 21 al Sinodului din Cartagina. Problema căsătoriilor mixte, tratată în acest canon, s-a discutat şi reglementat şi la Sinodul IV Ecumenic (canonul 14) ca şi la Sinodul VI Ecumenic (canonul 72). La toate sinoadele s-a dispus că aceste căsătorii sunt interzise. Părinţii de la Laodiceea (vezi şi canonul 31 Laodiceea) interzic căsătoriile mixte, şi le permit numai în cazul în care partea neortodoxă trece la Ortodoxie. - *Canoanele Bisericii Ortodoxe,* Arhidiacon prof. dr. Ioan N. Floca, 1991, p. 205.

21. **Iar orice bărbat sau muiere care s-au despărţit fără pricină binecuvântată şi s-au căsătorit a doua oară, ca nişte preacurvari se cuvine a se canonisi şapte ani cu neîmpărtăşirea, după Canonul 87 al Soborului al VI-lea, Canonul 20 al celui din Anchira şi Canoanele 77 şi 37 al marelui Vasile. Citeşte şi Canonul 113 (107) al Soborului din Cartagina, care hotărăşte că, dacă bărbatul şi muierea se vor despărţi fără pricină de curvie, ori trebuie să rămână văduvind, ori să se împace şi să se unească, precum zice şi Apostolul Pavel, în cea dintâi către Corinteni, capitolul 7, stih 11.** [...] Iar pricină binecuvântată de despărţire între bărbat şi muiere nu este alta decât curvia, sau preacurvia bărbatului sau a muierii. [...] Dar ia aminte că - deşi Domnul a îngăduit a se despărţi bărbaţii de muierile lor din pricina curviei, adică a preacurviei - arhiereii nu se cuvine a le da voie totodată a se însoţi cu altcineva. Ci să-i lase aşa osebiţi îndelungată vreme, până ce partea vinovată se va căi, şi va cădea smerindu-se către partea nevinovată şi va făgădui de aici înainte să-i păzească cinstea. Şi aşa, iarăşi să se unească. [...] Iar dacă până în sfârşit, nu este chip, nici vreo meşteşugire a se uni de aici înainte bărbatul şi femeia, partea cea nevinovată poate, de mare nevoie, a se căsători a doua oară, dar nicidecum şi partea aceea ce a curvit şi s-a făcut pricinuitoare a acestei despărţiri. Căci, în loc de cântările şi luminile nunţii de-a doua, se cade mai mult a se tângui, şi a plânge pentru păcatul său şi a se afla în întunericul întristării şi al văduvei celei vii, pentru că i-a despărţit pe cei împreunaţi de Dumnezeu. [...] Deci, fiindcă din toate cele zise se înţelege că nu se cuvine a se despărţi bărbatul de femeie sau femeia de bărbat, cei doi trebuie a se suferi unul pe altul - după Teologul Grigorie. Şi atât femeia se cade a-l suferi pe bărbat - măcar de o ocăreşte, măcar de o bate, măcar de cheltuieşte zestrea ei, sau altceva de-i face - cât şi bărbatul pe femeie, măcar de se îndrăceşte (după canonul 4 al lui Timotei), măcar alte metehne de ar pătimi şi

neputinţă de ar avea (după Hrisostom, în cuvântul la zicerea: „muierea s-a legat cu lege” şi celelalte).

Chiar dacă legile împărăteşti şi cele dinafară (civile) îngăduie a se despărţi bărbatul de muiere şi muierea de bărbat pentru multe pricini, Hrisostom (în acelaşi), împotrivindu-se lor, zice, că nu are a ne judeca Dumnezeu după legile acestea, ci după legile despre nuntă pe care le-a legiuit El Însuşi. O singură pricină de despărţire este binecuvântată din cele rânduite de legi, după împăraţii Leon şi Constantin, când o parte vrăjmăşuieşte viaţa celeilalte (Titlul 13 din Alegerea legilor). Se despart încă pe drept cuvânt atunci când: una din părţi este drept-slăvitoare, iar cealaltă eretică, după Canonul 72 al Soborului al VI-lea; când sunt rudenii din sânge, sau din cuscrie, după canonul 54 al aceluiaşi; sau din botez, după Canonul 53 al aceluiaşi; şi când stăpânul lor (dacă sunt robi) n-ar voi a se învoi la nunta lor, după Canonul 40, 41 şi 42 ale marelui Vasilie. Iar forma cărţii de despărţire vezi-o la sfârşitul cărţii. - *Pidalion*, Tipografia Sfintei Mănăstiri Neamţu, 1844.

22. Despre iscusinţa duhovnicului este bine a citi cartea Sfântul Teofan Zăvorâtul *Viaţa lăuntrică*, cap. III; vezi şi la Sfântul Simeon Noul Teolog, *Imne, Epistole şi Capitole – Scrieri III*, Ed. Deisis, Sibiu, 2001, pp. 305-318 şi 323-359.

23. Vezi Canoanele Sfântului Ioan Postnicul de la paginile 83-85.

24. Vezi cartea *Împărtăşirea continuă cu Sfintele Taine*, Ed. Deisis, Sibiu, 2006, pp. 73, 83, 105, 114, 180, 182, 221, 237, 282, 286, 311, 366...

25. Vezi *Cuvântul Sfântului Simeon Noul Teolog despre Împărtăşirea cu vrednicie şi nevrednicie*, mai ales paginile 57-58.

26. Vezi nota 1 - canoanele Sfântului Ioan Postnicul, sfaturile Sfântului Nicodim Aghioritul şi canoanele de la Sfinţii Părinţi, adunate de Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Cleopa Ilie.

27. Vezi *Vieţile Sfinţilor* pe luna Noiembrie, Ed. Mănăstirea Sihăstria, 2006, p. 318.

Cuprins

Tipografia DOCUPRINT Tel-fax: 0234 - 588 930 ☎ 0744 - 774 818
docuprint@clicknet.ro Bacău, str. Letea nr. 30 bis